

Rom

O

Sansandek Pol mar tonan uliq Rom-ub lahta

Gamuk ameb lehaqta

Uliq Rom in kantri Italiy ago uliq danmeb diqta. Teq Pol le Yesus ago on mataw uliq nabta na nenaq osad Yesus awagamun dimunta gibilen kemnan haqad in gimen sansandek ka mar ton nag (Rom 1.15). In anad am, Ya le Rom nenaq oseq teq ya eraqeq kantri Spen-ib Yesus awagamun dimunta bilaqnan lehsa Rom matawta na ilumsiheq iqemid ya tilehdaiq ham (Rom 15.24). Nazaq iyan in aholyon dante wastitayad in naga gamukin diq bilaqad luwaqta na in Rom mataw gibilen kemnan haqad in gimen sansandek ka mar tonta.

Pol kazaq bilam, Juda on mataw teq on mataw en ta asor Juda a haiqta na bunmo inaqmo in daq meqinta ahaqenib giqirquran ossa God in ginan agem meqniyaqta ham. Teq mataw in gigo zawayib og ka ago gunun araq muzineq God ameb gihol dimniy daqayta na haiqqam ham. Nazaq iyan God in ginan anad meqniysa in gihureqid in ago hib ta bolnan haqad in gimen dante araq dimunta samanmo tiqem nag ham. Eman on mataw Yesus Krai anan helmo haqsa God in ginan mat titnonta haqad in giwaqim nenaq osaqa ham. Ad Pol bilam, I Krai aholib soqotim inaq ossa God ago Bugaw Dimunta zaway igad dan giqisihunsa i lehauq ham. Lehsa nagah araq diq i gidanin qwaydaqta haiq iysa i le God ago os dimunta ahiqiy haiqta na tuwaqam ham.

Teq nagah araq ayahta in anan bilamta na kazaq. Juda on mataw muran Krai gileh ugim osayta ham. Ossa God in on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan giqeman in ago maror aduganib tubolay ham. Teq abeb God in Juda on mataw na qiqemid in ginad buliyeq Krai anan helmo haqad in God ago dauh giduganib le tugwahtiq daqaymo ham.

Gamuk na tihiqiyan Pol ago gamuk abebtanta nab in on mataw Krai anan helmo haqayta na gigo luw os anan bilamta. In bilam, On mataw Yesus ago nan huritayta na in ago gamuk bunmo muzinad in an anan ginad bilaqsa an alowan

tonad os daqay ham. Haqad gamuk na abeb in kabiyy emnan anad usta na ago bilaqim teq in Rom on mataw na ago zeq dimun nag.

I God anan helmo haqauqta naqmo i giqeman i God ameb on mataw titnonta iyim osauq

Pol in Aposel akabiyan emaqta na ago ananin tut

1 ¹Yaqmo Pol, ya Kraiss Yesus ago kabibiy mat ara. Inmo ililewunan ya Aposel gwahtiyta. Teq in on mataw gimen dante amta agamukan dimunta na ya bilaqdaiq haqad in ya itowun eman ya God ago gamuk naqmo bilaqgo iyim osaiqta.

²Kwaziqmo God gamuk dimunta na eman ago nantut ginadib bolsa in God ago mar tawonta nab mar toniyta. Mar tonan God hel diqmo bilamta nazaqmo tugwahtim. ³Gamuk dimunta na in God atatinmo anan bilamta. Teq God atatin na King Devit asenlul giduganib gwahtiqim in mat diq iya. ⁴Iyim in moqim hodhodab ta eraqan daq azawayin inaqta na amalib in ahol alulin in God-mo Atatin Diqta na ulal tiqiy. Na i gigo Iyahta Yesus Kraiss-mo. ⁵Teq ya Yesus Kraiss anan helmo haqan God agem dimunta yagad Aposel akabiyan ya ibenab amta. In anad ya kabiyy na emsa on mataw en bunmo gilikmanib kabemmo God anad muzinad Yesus anan helmo haqsa Yesus abin ayahmo diq iyaq haqad in ya iwaqim kabiyy nab iqamta. ⁶An teq on mataw na gilikmanib God in ne inaqmo gililewunan ne Yesus Kraiss ago on mataw tiqiyimo.

⁷Ne God ago on mataw uliq Rom-ub osayta na ya ne gimen sansandek ka mar tonim eman leh negaq. God ne ginan anad bilaqsa gililewunan ne in ago tawonta iyim osayta.

I Gimam God teq Iyahta Yesus Kraiss inaq in gigem dimunta negad ne gigem emid midemeqmo usan.

Pol le Rom gibiygo haqad anad am

⁸Danmeb diq ya kazaq gibilendaq, Ne ginad God anan helmo haqayta na awaz meqin diq iya og saw bunmo mataw in ne ginan nazaq bilaqayta haqdaiq. Nazaq iya iyan ya igo God inaq gamuk emad ya Yesus Kraiss abinib ne bunmo gimen in esey ugaiqta. ⁹⁻¹⁰Ya God ago kabibiy mat iyim ya in atatin Yesus awagamun dimunta akabiyan emad ya kabiyy na ihol bunmo ugaiqta. God ya ibiysa ya helmo bilaqaiq. Tutimmo ya ne ginadin emad ne gimen God bulonaiqta. Bulonad sirisirimmo ya susumun ugaiq, Ni ninad bilaqid teq ni yaqyon dan wastitayid ya Rom gigo hib lehiq haqaiq. ¹¹Na ezaqgo ya iholib naw usaqta ka amalib ya ne giwitan gilumsihid ne zaway iyeq tur daqay haqad ya ne gigo hib lehnan inad diq bilaqta. ¹²Teq ya inad kazaq usaqmo. Ya ne gigo hib lehid ne ginad helta na ya ilumsihsa ta ya inad helta na ne tigilumsihdaqmo haqaiq. I

nazaq an ulumsihad teq i bunmo ginad God anan helmo haqauqta na awaz meqniysa i gigem zaway tiqiyaq haqaiq.

¹³Ya imaqbaban, ya gamuk ka gibilensa ne huritiy. Yaqgo kabiyy in on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan bunmo gigo hib anon tiqamta. Ad ya inad yaqgo kabiyy anon asor ne gigo hib usdaqmo haqad ya ime kabemmo ne gigo hib lehnin inad emyaiqta. Teq haiq, daq hares gwahtiqad ya idanin qwayyaq. ¹⁴Teq God ayahmo ilumsihta na amenin ya emad ya nazaqmo on mataw bunmo God ago gamuk dimunta amalib gilumsihaqtamo. Gilumsihad ya on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan bunmo, Grik mataw teq mataw yabyabta inaqmo God ago gamuk gibilenaiqta. Mataw na asor ginad inaqta teq asor ginad a hi emayta. Teq ya na ago a hi bilaqad ya mataw na bunmo God ago gamuk negaiqta. ¹⁵Nazaq iyan ya uliq Rom-ub nab leheq ne inaqmo Yesus awagamun dimunta gibilennan ya iqutil diq eraqta.

Yesus awagamun dimunta na in God ago zawayta

¹⁶Yesus awagamun dimunta naqmo in God ago zaway awaz meqinta in amalib on mataw gilumsihihim giwaqim ban dimuntab giqemaqta. Nazaq iyan ya Yesus awagamun dimunta na bilaqad imebay a hi woqta. Wagam na Juda on mataw gimen danmib gwahtiqim teq in ta on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan inaqmo gimen gwahtimtamo. ¹⁷God on mataw giqeman titnonta iyayta na adan Yesus awagamun nabmo ulal iyim usaqta. Na in kazaq. I God anan helmo haqauqta naqmo amomo i giqeman i God ameb on mataw titnonta iyauqta. God ago marib gamuk nazaqmo bilaqan usaqta. Gamuk na bilam,

On mataw God aqez anan helmo haqan in ginan titnonta hamta naqmo in God inaq dimunmo tuqos daqayta ham. *Habakuk 2.4*

On mataw bunmo God gileh ugayta

¹⁸On mataw og kabta bunmo God gileh ugad in gigo daq meqinta amalib gamuk helta bayan woqta. Woqsa God Heven-ib osad mataw na ginan agem meqniysa in gigo daq meqinta nagan amenin ulalabmo negaqta. ¹⁹Na ezaqgo God in mat ezaq diqta na ago in on mataw bunmo giqisihunsa ahol waqayta. ²⁰Ad kwaziqmo in og kab nagah bunmo giqamta nabmo iyim bo muran kam kabmo on mataw in nagah God giqamta nagan ahol waqayta. Ahol waqsa nagah naqmo in God ulilemim osaqa na eman gimeb ulal tiqiyaq. Ulal iysa in God ago zaway tutimmo usaqa na ahol waqad in God ulilib osad nagah bunmo giwamuzaqta na ago ginad em hasayta. Nazaq iyan mat araq bilaqdaq, Ya God ago a hi hurit haqdaqta na haiqmo diq.

²¹On mataw God ago tuhuritayta teq in abin wazinad esey a hi ugayta. In daq samanta kabemmo diq anadin emad ginad agadan iysa

in romriqab os nog iyad daq helta a hi loyin kemayta. ²²In bilaqay, I gimaqbel inaq haqayta. Teq haiq. In ginad ayemyemqan iyim osayta. ²³God abin ayah diqta inaq iyim in kuluwa-kuluwmo osaqa. Ta teq on mataw God gileh ugad abanab in nagah osim moqayta gidulan giqemayta. Giqemad in mat adulan teq ah adulan teq karuw amo amo gidulan teq nagah ahulinaqta nagan gidulan naqmo giyon lotu emayta.

On mataw daq amo amo meqinta emayta

²⁴On mataw daq meqinta nazaq emsa God in giholib hiqiyin in ginad meqinta gigemab usaqta na muzinad daq anumlan inaqta emayta. Emad in an mebay ugad an meqin tonayta. ²⁵God nagah bunmo giqeman gwahtiqaqta. Hel diqtaqmo in abin ayahta na nazaqmo kuluwa-kuluwmo tuqusdaqta. Ta teq on mataw gamuk helta nawa God anan bilamta na hulosan ussa abanab in gamuk katiyta waqim muzinayta. Muzinad in mat nagah bunmo giqamta na gileh ugad in ago nagah in giqamta naqmo giwazinad givin iluwayta.

²⁶In nazaq emsa iyan God gileh negan in gihol eraqsa daq amebay inaqta naqmo emad osayta. In gigo on an waq adan dimunta na huload in daq hi emnanta emayta. ²⁷Ad mataw nazaqmo in aw waqeq inaq wastitaye qmo osgo adan na huload in gimo an ahol waqad gihol eraqqaqta. Gihol eraqsa mat in matmo inaq daq amebay inaqta emayta. Emsa daq meqinta na in gimo giholib anon emsa in amenin meqinta waqayta.

²⁸On mataw God gileh ugad abin a hi iluwsa God gihulosan in gimo ginad samanta naqmo muzinad daq hi emnanta emad luwayta. ²⁹Luwad in giholib daq meqinta naqmo ame gwalim ussa in an meqin tonayta teq in nagah utetayta teq in an bab ugayta teq in mat ago nagah kabemmota anan gigem meqniyayta teq in mataw ginol emayta teq in an mugayta teq in katiyayta teq in mataw gimeqin tonayta teq in an agilehunan bilaqayta. ³⁰Teq in mataw gibilawunayta teq in gigem meqinta God ugayta teq in mataw haresmo ginolayta teq in igmo ag haqayta teq in gimo gihol abin wazan eraqqaqta teq in ginadibmo daq meqinta haresmo muturta eman gwahtiqaqta teq in ginenmaman giquez othasayta. ³¹Teq in ginad hi emta adan emayta teq in nan bilaqad adan a hi emayta teq in an anan ginad a hi bilaqqaqta teq in mataw ginan ginad a hi meqniyayta. ³²On mataw God gunun amta na ago tuhuritayta. Gunun na bilam, Mataw nawa daq meqinta nazaq emayta na tumoq bug daqay ham. Ta teq in gunun na a hi rabunad daq meqinta nagan emmo emayta. Emad in mataw ta asor daq meqmeqinta na emsa gibiyad in esey haqad gisen baysihayta.

God hazizir titnonimmo emaqta

2 ¹Nazaq iyan ni nog ni mat araq ago daq ulum kema anan meqin haqqaqta na ni ninmo nihol adanin qwayaq. Na ezaqgo, in daq am

nogmo ni emaqtam. Nazaq iyan ni mat na ago daq ulum kemim amalib nan emad ni niholyon bilaqaqtamo. ²God in on mataw daq meqinta emayta na bunmo anononmo gilum kemad in gigo daq ahunibmo amenin negaqt. Na i bunmo tuhuritta. ³Ta teq ni mataw daq meqinta emay na gilum kemad ginan meqin haqad teq ni daq meqinta nagan emaqtam. Ni ninad ezaq emaq? God ningo daq meqinta na ulum kemeq amenin nignan tonsa ni aban emeq tukdaq haqad ni ninad emaq e? Na haiqgam. ⁴Ni ninad em. God nilowan diq tonad in sisaqmo nibaq tunim osaqt. Osad in ningo daq meqinta amenin hidmo a hi emaqta. Ni God ago daq dimun diqta na ahol waqsa in nagah amikta iyaq e? God anad ni ninad buliyeq ningo daq meqinta gileh ugdaq haqad in nazaq nilowan tonaqt. Na ago ni ninad a hi emaq e? ⁵Ni nigem soqotim ussa ninad a hi buliysa God ago agem meqniy asor ayahmo ni nibinib eman in ni nibaq tunim nawa usaqt. Abeb God agem meqniysa daq meqinta bunmo amenin emdaqta akaman nab teq in ningo daq anononmo ulum kemim ninyon tibilaqan usta na ulal iysa ni in ago faq tuwaqdaq.

⁶Kam nab God in on mataw bunmo gigo daq ahunibmo amenin tinegdaq. ⁷On mataw asor givin dimunta waqeq God inaq kayeqmo tuteqmo osnan haqad in daq dimunta emad gituw a hi hiqiyaqta. God teq on mataw naqanta giwazinaq ago os ahiqiy haiqta na tinegdaq. ⁸Ari on mataw asor in gimo gihol anadin emad in gamuk helta na gileh ugdaq daq meqintaqmo muzinayta. God teq on mataw naqanta ginan agem meqniysa atoranno tigimeqin tondaq. ⁹Gimeqin tonad in on mataw daq meqinta emayta na bunmo afaqan aseseqta teq santitiy ayah diqmo tinegdaq. Negsa Juda mataw in giyonta na danmeb waqsa ta on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan bunmo in giyonta na tuwaq daqaymo. ¹⁰Ad nazaqmo God in on mataw daq dimunta emayta na bunmo agem dimunta negad in giwazinaq givin dimunta tinegdaq. Negsa Juda mataw in giyonta na danmeb waqsa ta on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan in giyonta na tuwaq daqaymo. ¹¹Na ezaqgo God in on mataw en araqmo gigo a hi lehaqta.

¹²Mataw God ago maror Moses bilamta na asan ban osad daq meqinta emayta na in maror na haiqmo oseq tihiqiy daqayta. Sa mataw God ago maror na ahaqenib osad daq meqinta emiyta na, maror naqmo in gigo daq meqinta ulum kemid in amenin tuwaq daqay. ¹³Na ezaqgo on mataw God ago maror gidekmo huritayta na in God ameb titnonta a hi iy daqay. Haiqgam. On mataw maror na huritim ago gunun muzin bugayta naqmo teq God in ginan titnonta tihaqdaq. ¹⁴Mataw en ta asor Juda a haiqta nagan bunmo in God ago maror Moses bilamta na a hi waqiyta. Teq in gihol loyinaq ginadibmo maror na ago gunun muzinayta. In God ago maror na a hi waqiyta teq in gimo gisesan gigo maror aduganib God ago gunun ussa in gigo maror na bilaqne God ago maror Juda gigo hib usaqt

na nogmo. ¹⁵Mataw na daq emad gihol loyin kemayta. Loyin kemad kam asor in gigem afaqan iysa kam asor in gigem dimunmo iyaqta. In nazaq emsa God ago maror agamukan mataw na gigemab mar tonan usaqta na ulal tiqiyay. ¹⁶Nazaq iyan abeb God mataw bunmo gigo daq gigemab ulilemim usaqta na gilum kemsamataw na gigo gunun naqmo in giyon bilaqid in gigo daq amenin tuwaq daqay. Kam nab God in Yesus Kraiss abenab mataw gilum kemgo akabiyon na emid inmo tiqemdaqta. Ya Yesus awagamun bilaqaiqta na nazaq lehaqta.

**Juda mataw ginad emay, God ago maror Moses
bilamta naqmo teq i gilumsihdaq haqayta**

¹⁷Ari mat ni bilaqay, Ya Juda matta haqay. God hazizir ayahta emdaqta akamnib nab teq in ago maror Moses bilamta naqmo tiqilumsihdaq haqay. Teq ni nihol abin iluwad bilaqay, Yaqmo God ago dauhibta haqay. ¹⁸Ad ya God ago anad tuhurit kemta haqay. Ya God ago maror na asuleqin tuwaq bugim ya God ago daq helta na ago inad tiqem hasta haqay. ¹⁹Haqad ni ninad emaq, Ya mataw gime haiqta dan giqisihunaiqta haqay. Giqisihunad ya bilaqne mataw romriqab osayta na gigo saw anuwan nog osaiqta haqay. ²⁰Ya mataw ginad haiqta giwastitayan in ginad tiqem hasay haqay. Teq ya onmin amikmikta suleq negaiqta haqay. Haqad ni ninad emaq, I Juda on mataw God ago maror waqan maror na amuganib ginad dimunta alulin teq gamuk helta alulin giqu bugaqta haqay.

²¹Ari ya kazaq diq nibilendaiq. Ni on mataw asor suleq negad ta ninmo nihol suleq a hi ugaq e? Ni bilaqay, On mataw hi rin toniy haqad teq ninmo towa a hi rin tonaqta ye? ²²Ad ni bilaqay, On mataw an tuwaqiyta na in an alulib hureqeq inaq hi usiy haqad teq ninmo towa nazaq a hi emaqta ye? Ni god katiyta ginan ninad a hi bilaqad teq ni towa mataw en ta asor God abin a hi huritiyta na gigo lotu abitnib nagah rin tonim a hi wazayta ye? ²³Ni nihol abin iluwad bilaqay, Ya God ago maror Moses bilamta na tuhurit haqayta. Teq ninmo towa maror na ago gunun itiyonad ningo daq meqinta na amalib God abin wazan a hi woqayta ye? ²⁴God ago marib gamuk araq bilamta kazaq ni a hi emaqta ye? Gamuk na bilam,

Negmo daq meqinta emsa iyan on mataw en ta asor na ne gibiyad in
God bilawunad abin bayan woqayta ham. *Aisaya 52.5*

Gihol abatan asan urotayta na ago alulin diq

²⁵Ni nihol abatan asan uroteq God ago maror Moses bilamta na muzin bugsa teq ni nisan urotta na tinilumsihdaq. Ari ni nisan urotim teq ni maror na ago gunun itiyonad luwad na ni bilaqne mat asan a hi urotta nog iyaq. ²⁶Ad nazaqmo mat asan a hi urotad teq in God ago maror

aduganib daq titnonta usaqta na muzinad, mat na bilaqne mat asan urotta nog iyaq. ²⁷Ne Juda mataw nagah giger God ago maror Moses mar tonta na teq gisan urot ago adanta na ne wazayta. Teq ne maror na ago gunun itiyonayta. Nazaq iyan mataw gisan a hi urotad God ago maror muzinayta na in eraqeq ne Juda gigo daq meqinta nagan ginan ulalabmo tibilaq daqay. ²⁸Na ezaqgo, Juda matmo diqta abin na in gisango nagah a haiqta. Ad gisan urot adan diq na in giholmo ago a hi bilaqaqtamo. Haiqgam. ²⁹Juda matmo diqta abin na in mat agemab teq anadib usaqta. Ad gisan urotmo diq adan na in mat agemab gwahtiqaqta. Nazaq iyan mataw gisanmo wastitayim in Juda gisenlul a hi iyayta. Haiqgam. God ago Bugaw Dimunta inmo mat eman in abin Juda matmo diqta na ina q iyim osaqta. Mat nazaqta in mataw gigo hib ahol abin a hi waqaqta. Haiqgam. In God-mo ago hib abin dimunta na waqaqta.

Daq meqinta in daq dimunta bayid a hi woqdaq

3 ¹Ari nazaq iysa iyan Juda on mataw ezaq tonim in mataw en bunmo giquriyamim danmeb iyim osayta? Teq gisan urot adan na in Juda mataw giqeman givin ezaq diq usaqta? ²Mataw! Juda on mataw in nagah bunmo gigo hib on mataw en bunmo giquriyam bugim osayta. Ameb diqta na in kazaq. God in ago gamuk negan in gimo wamuzayta. ³Helmo Juda asor gamuk na anan helmo a hi haqayta. Teq i ezaq haqam? Juda mataw na God ago gamuk a hi muzinsa God in ago gamuk na a hi muzindaqmo haqam e? ⁴Haiq kidik! Mataw bunmo katiysa God teq nazaq a hi emdaq. In daq helta tumuzin tutdaq. God ago marib gamuk ara q bilamta nazaq. Gamuk na bilam,

God ham ni on mataw gilum kemim ginan hel diqtaqmo bilaqta ham. Sa mataw ni nilum kemad nimalib nan emsa ni in giquez na wazid woqsa ningo gamuk helta naqmo tuqus tutdaq ham.

Buk Song 51.4

⁵⁻⁶Ari teq ezaq? I gigo daq meqinta in God ago daq titnonta emid ulal iysa ta i ezaq haqam? I bilaqam, God i ginan agem meqniysa faq igaqta na in daq titnonta a haiq haqam e? Haiq kidik! Gamuk nawa na in mataw og kabta gigo ginadta. God daq meqinta a hi emaqta. In daq meqinta emad ezaq teq in on mataw bunmo gigo daq tuqulum kem nag? ⁷Teq luweq mat ara q bilaqdaq, Mataw gigo daq katiyta naqmo in God ago gamuk helta eman ulal iysa God abin ayahmo diq iyaqta haqdaq. Nazaq iyan ta doq ton in mataw na ginan meqinta haqad in giyon bilaqan in ameb timeqniyim osayta haqdaq? ⁸Gamuk nawa na bilaqne gamuk ta ara q meqinta mataw bilaqayta kazaq nog. In bilaqay, I daq meqinta emuq haqayta. I daq meqinta emsa God ago daq dimunta ulal iy hasaq haqayta. Mataw asor gamuk nawa na igmo giquezab emad in i givin meqin diq tonayta. Teq in nazaq i givin meqin tonim in giholyon dante eman God in giyon bilaqan in timeqniyim osayta.

Mat araq daq dimunta emad osaqta haiqqam

⁹Ari teq ezaq? I Juda on matawta, i on mataw en bunmo giquriyamim God ameb dimunmo osauq e? Hikidik. Ya teko tibilay. Daq meqinta in Juda mataw teq mataw en ta asor Juda a haiqta nagan bunmo nenaqmo tigiwaleq ton bug hay. ¹⁰Teq God ago marib gamuk araq nazaq bilammo. Gamuk na bilam,

Mat araq daq dimunta emaqta haiq ham. ¹¹Teq mat araq anad em hasaqta haiqmo ham. Mat araq diq anadibmo God a hi nagunaq ham. ¹²Bunmo dan titnonta tuhulosiyta ham. Bunmo araibmo mataw meqin diqta iyim osayta ham. In gigo araq diq daq dimunta emad osaqta na haiqqam ham. Haiqmo diq ham.

Buk Song 14.1-3

¹³In gitenmos bilaqne hodhod aqez hasan ussa alilihan ahuran gwahtiqaqta nazaq nog ham.

Buk Song 5.9

Teq in giquezab gamuk katiyta kabemmo gwahtiqaqta ham. In giteb nan meqin diqta gwahtiqaqta ham, bilaqne nagah ahulinaqta ago ate afan nog ham.

Buk Song 140.3

¹⁴Teq in gitenmosib an kusluw ug agamukan teq nan meqinta ate gwalim usaqta ham.

Buk Song 10.7

¹⁵In mat araq wol emid moqgo ginadnad a hi emayta ham. ¹⁶Teq in leh bolad luwad in on mataw afaqan negad gimeqin diq tonayta ham. ¹⁷In mataw nenaq zib alowab osgo a hi huritayta ham.

Aisaya 59.7-8

¹⁸Ad in God anan asit a hi rabayta ham.

Buk Song 36.1

¹⁹God ago maror Moses bilamta na in on mataw maror na ahagenib osayta naqmo gibilenaqta. Na i bunmo tuhuritta. Nazaq iyan i Juda on mataw teq on mataw og saw bunmo inaqmo i bunmo God ameb i gigo afaqan inaq iyim i gihol adanin qwayamta dan haiqqam. ²⁰Mat araq diq God ago maror agununin muzin bugeq in ameb mat titnonta iydaqta na haiqqam. Na ezaqgo on mataw bunmo maror na ago gunun itiyonsa in gigo daq meqinta ulal tiqiy bugaqta.

Mat Yesus Kraiss anan helmo haqdaqta naqmo abin God ameb titnonim usaqta

²¹Teq muran God i ginan on mataw titnonta haqdaqta adanteqin araq ulalabmo tugwahtim. Dante na God ago maror Moses bilamta nab a hi lahta. Ta teq God ago maror kwaziqta na teq God ago nantut gamuk bilaqiyta na inaq giduganib dante muturta na agamukan usaqta. ²²Dante na in kazaq. God in on mataw Yesus Kraiss anan helmo haqayta na bun diqmo ginan on mataw titnonta tihaqdaqta. Ad in on mataw asormo gigo a hi lehaqta. ²³Na ezaqgo on mataw bunmo daq meqinta emim in God

ago uliqab inaq osgo gibin timeqniyim usaqta. ²⁴Ta teq Kraiss Yesus in on mataw gigo daq meqinta na amenin tizay bug. Zay bugan muran mat aw nog in Yesus anan helmo haqsa God aqem dimunta samanmo naw nog negad in ginan on mataw titnonta haqta. ²⁵Teq in on mataw bunmo gimen daq amulikmo emaqta na in emid ulal iyaq haqad in Yesus eman bolim in on mataw gimeb moqim anedan tamaz nog wazbalan wom. Woqan mat aw nog in anedan na anan helmo haqsa God in ginan aqem a ta hi meqniyaqta. Daq alulin naqmo ago kwaziqmo Yesus a hi moqsa on mataw daq meqinta emsa God ahol wasihad amenin a hi negyaq. ²⁶Teq muran kam kab Yesus tumoqan God daq amulik naqmo emad in on mataw Yesus anan helmo haqta na ginan titnonta haqad in gigo daq meqinta na amenin a hi negaqtamo. In nazaq emad in on mataw bunmo gimen daq amulikmo emaqta na ulal tiqiy hasa in inaqmo mat titnonta iyaqtamo.

²⁷Nazaq iyan nog teq inmo ahol abin iluwad bilaqdaq, Yaqmo igo zawayibmo God ameb mat titnonta iyim osaiqta haqdaq? Na haiqgam. Teq naga daqin diq i gidanin qwaya i gihol abin nazaq a hi iluwamta? I God ago maror Moses bilamta muzinauqta ago adan naqmo i gidanin qwaya i gibin a hi iluwam e? Haiqgam. I Yesus anan helmo haqgo adan naqmo i gihol abin iluwgo adanteqin qwayim usaqta. ²⁸Na ezaqgo mat God ago maror Moses bilamta na ago akabiyan a hi emad in Yesus anan helmo haqsamo God in anan mat titnonta haqta. Ya nazaqmo diq bilaqdaq.

²⁹Teq ezaq? God in Juda gimomo gigo God daqag? Ad in towa mataw en ta asor Juda a haiqta nagan gigo God a haiq daqag? Haiqgam. In on mataw en bunmo gigo God-mo. ³⁰God amulikmoqmo osaqta. Sa mataw gihol abatan asan urotayta na in Yesus anan helmo haqsa God in ginan mataw titnonta haqta. Teq mataw gisan urotgo adan a hi muzinayta na in Yesus anan helmo haqsa God in ginan mataw titnonta haqta. ³¹Teq luweq i ginad emam, Yesus anan helmo haqgo adan na in God ago maror Moses bilamta na eman samanta iyim usaqta haqam. Haiq kidik! I gigo ginad helta naqmo in maror kwaziqta na asen baysihsa in awaz meqniyim usaqta.

God Abraham anan mat titnonta ham

4 ¹Teq i Juda gises Abraham anan ezaq bilaqam? Abraham in God ago hib daq ezaqta ahol wam? ²Abraham kabi daq dimdimunta emad abin titnonta waqeq in matawmo gigo hib abin iluw nagta. Teq in God ago hib abin a hi iluw nag. ³Na ezaqgo God ago gamuk kazaq usaq.

Abraham God aqez anan helmo haqan God in anan mat titnonta ham.

Jenesis 15.6

⁴I ginad emuq. Mat kabi emaqta na in ago kabi amenin samanmo naw nog a hi waqta. Haiqgam. In naw na akabiyan emim teq waqta.

⁵Teq God in mataw daq meqinta emayta na ginad helta naqmo ahol waqim in givin titnonta samanmo naw nog negaқта. Nazaq iyan mat kabiу a hi emad in God aqezmo anan helmo haqақта, God in mat naqantaqmo anan titnonta haqақта. ⁶Teq Devit gamuk nazaқта bilammo. Devit anadib mat kabiу a hi emsamo God in anan mat titnonta samanmo haqақта naqmo in tidimniyim osaқта. ⁷Na ago Devit kazaқ bilam,

On mataw God in gigo daq meqinta walemad anadin a ta hi emaqta naqmo in tidimniyim osayta ham. God in mataw na gigo daq meqinta gisuhol bugim ahol a ta hi waqақта ham.

⁸Helmo ham, Iyahta in mat арақ ago daq meqinta nulinad amenin a hi emsa mat naqmo tidimniy hasim osaқта ham. *Buk Song 32.1-2*

⁹Teq Devit in mataw gihol abatan asan urotayta naqmo ginan gamuk dimunta na bilam e? Ad in mataw gisan a hi urotayta na ginan a hi bilam e? Haiqgam. Teko ya tibilay, Abraham God aqez anan helmo haqanmo God in anan mat titnonta ham hay.

¹⁰Teq Abraham ezaq iyim ossa God in anan mat titnonta ham? In asan tuqurotan teq God in anan mat titnonta ham o haiq, in asan a hi urotsamo God in anan mat titnonta ham? In asan a hi urotsamo God in anan mat titnonta haqad tibilamta. ¹¹Bilaqim abeb teq in Abraham daq gisan urotayta na ugan in wam. Daq na in Abraham helmo haqim mat titnonta iyta na atowun nog in asanib usdaq haqad God in daq na ugta. Abraham asan a hi urotadmo in God anan helmo haqan God in anan mat titnonta ham. Daq na amalib Abraham in mataw gisan a hi urotad God anan helmo haqayta na gigo gises gibaqbaq tiqiy. Mataw naqanta God aqezmo anan helmo haqsa in ginan mataw titnonta haqақта. ¹²Teq Abraham in mataw gisan a hi urotayta na gimomo gigo gises gibaqbaq a haiq. Haiqgam. Mataw gisan urotayta na in Abraham asen muzad Abraham asan a hi urotadmo God anan helmo hamta nazaqmo in God anan helmo haqsa Abraham in mataw naqanta gigo gises gibaqbaq tiqiyaqtamo.

**God on mataw gidimun tonnan bilamta agamukan na in
on mataw God anan helmo haqayta naqmo gigota**

¹³Kwaziqmo God in Abraham og bunmo ugnan gamuk hel diqmo bulonta. Bulonan gamuk na Abraham asesan bunmo gigo hib lahtamo. Teq Abraham in God ago maror Moses bilamta na ahaqenib lehim tuqossa teq God in og agamukan ugta nazaq a haiq. Haiqgam. Abraham God anan helmo haqan God in anan mat titnonta tihaqim teq in gamuk na ugta. ¹⁴Ari mataw God ago maror Moses bilamta muzinayta naqmo in God ago os dimunta waq daqayta iyid mataw God aqezmo anan helmo haqayta na in le daq samanta tiqiy nag. Ad God gamuk hel diqmo bilamta na anon арақ a hi gwahtiқ nagmo. ¹⁵Na ezaqgo on mataw God ago maror Moses bilamta na ahaqenib

osad gunun itiyonsa God in ginan agem meqniyaqta. Ari mataw samanmo maror haiqmo osad in gunun itiyonayta na ago afaqan a hi waqayta.

¹⁶I God ago maror Moses bilamta na ahaqenib iyim itiyonad afaqan waqauqta. Nazaq iyan i God aqezmo anan helmo haqauqta naqmo amomo i giqeman i in ameb titnonim osauqta. God anadibmo agem dimunta samanmo igad gidimun tonaqta. Daq alulin nazaq iysa iyan God in Abraham asesan gidimun tonnan gamuk hel diqmo bilamta na in Abraham anaynayniz bun diqmo gigo hib anon tiqemdaq. Gamuk na in mataw God ago maror Moses bilamta ahaqenib osayta na gimomo giyonta a haiq. Haiqqam. Gamuk na in on mataw ginad helta Abraham anad nogta na bunmo giyonta. Na ezaqgo Abraham in on mataw helmo haqayta na bunmo gigo gises gibaqbaqta. ¹⁷God ago marib gamuk ara q nazaq bilaqan usaqta. Gamuk nab God in Abraham bulonim bilam,

Ya niqemid ni on mataw en kabemmo gises tiqiydaq ham. *Jenesis 17.5* God in mataw tumoqiyta giqeman kayeq ta iyayta teq in nagah a hi usaqta anan bilaqsa in tugwahtiqaqta. Nazaq iyan Abraham God aqez na anan helmo haqan God in anan bilaqan in i bunmo gigo gises gibaqbaqta tiqiy.

¹⁸⁻¹⁹Kam nab Abraham ago ulig 100 nazaq tiqiyin in ahol azawayin tihiqiy bugta. Teq in awe nignig amun a hi emyaqtamo. Abraham nagah na ahol waqyaqta teq in anad God anan helmo hamta na a hi woqad awaz meqniyim us. God tanabmo Abraham bulonim bilam,

Teq nisesan gidauhan kuluwmo diq tugwahtiq daqay ham. *Jenesis 15.5* Haqan Abraham in on mataw en kabemmo gigo gises gibaqbaq tiqiydaq haqad in God anan helmo diq haqad amen emad anadnad a hi emyaq.

²⁰In anad emyaq, God ya idimun tonnan hel diqmo bilamta haqad in anad giger a hi emad in anad helta na a hi hulosyaq. Ad in anad helta naqmo ahol zaway ugsa in God abin tiqiluwyay. ²¹Nazaq iyan in anad emyaq, God hel diqmo bilamta nazaqmo in tiqemdaq haqyaq. ²²In nazaq God aqez anan helmo haqan God in anan mat titnonta ham.

²³Teq Abraham amomo helmo haqan God anan mat titnonta hamta nazaq God ago marib a hi usaqta. Haiqqam. ²⁴Gamuk na i on mataw God anan helmo haqauqta na bunmo gimen usaqtamo. God in i gigo Iyahta Yesus hodhodab wazan ta eramta na ago i anan helmo haqsa in i ginan mataw titnonta haqaqta. ²⁵God i gigo daq meqinta walemnan haqad in Yesus waqim mataw gibenab eman in wol eman momta. Teq God i ginan on mataw titnonta haqnan haqad in Yesus hodhodab wazan ta eram.

I Yesus inaq moqim teq i inaq kayeqmo osauqta

God i ginan mataw titnonta haqaqta na alulin

5 ¹Nazaq iyan i gigo Iyahta Yesus Krai i gilumsihan i in anan helmo haqan God i ginan titnonta tiham. Nazaq iyan i God inaq gigem

amulikmo tiqiyim i inaq an gihar ugyauqta na tihiqiy. ²Yesus Kraism-o i gimen dante wastitayan muran God agem dimunta igisa i giwaz meqniyim turauq. Ad i ginad emauq, God teq i giwaqid i in ago os dimunta nab le gwahtiqeq inaq dimunmo osamta haqauq. Haqad i in amen emad ginad dimniysa osauq. ³Teq i naqmo amomo ago ginad a hi dimniyaq. Haiqgam. I afaqan sorad gihol titiyaqta na ago i ginad tidimniyaqmo. Na ezaqgo afaqan nazaqta na i giqeman i gigem awaz meqniysa gituw a hi hiiqiyaqta. ⁴Ad i gigem awaz timeqniysa i Yesus ago on matawmo diq tiqiyim i a ta hi woqauqta. I Yesus ago on mataw nazaq diqta tiqiyim osad in teq boleq i gilumsiheq ta giwaqdaqta na i anan helmo diq haqad i amen emad osauqta. ⁵Teq i Yesus amen emim osad i samanmo a hi osauqta. Haiqgam. God in ago Bugaw Dimunta igan in i giholib bolim ussa i God agem dimunta igaqta na i gigemabmo diq tiloyinauq.

⁶Na in kazaq. Igmo gihol ulumsiheq zaway hiiqiyim ossa, kam God anad usta nabmo Kraism in i on mataw daq meqinta emauqta na gimen tumom. ⁷Ne ginad emiy. Nagaqgo mat araq in ta mat araq God ameb titnonim osaqa na ago ban waqeq amen moqdaqta? Na haiqgam. Ari mat araq in ago walmataw tuteqmo gidimun tonsa teq nabag mat ta araq in awaz meqniyeq mat dimunta na ago ban waqeq amen tumoqdaq daqag. ⁸Ta teq God nazaq a hi amta. I bunmo daq meqinta emad ossa in Kraism eman bolim i gimen tumomta. Moqan daq na amalib God i ginan anad bilaqta na ulal iysa i ahol waq kemaqta. ⁹Kraism moqan anedan woqim i gigo daq meqinta tisuholan muran God i ginan on mataw titnonta tihaqag. Nazaq iyan abeb God in on mataw gileh ugayta na ginan agem meqniysa Kraism i giwaqeq ban dimuntab giqemid i tidimniy haseq osamta. ¹⁰Na ezaqgo, i God ababunmo diq iyim ossa kam nabmo in atatin moqim i gimen dante eman i God inaq an anobun tuwastitay. Teq in atatin na kayeq ta iyim osaqa. Nazaq iyan i muran God inaq an anobun tuwastitayim ossa abeb in atatin i gilumsiheq ta giwaqid i tidimniy haseqmo tuqosam. ¹¹Teq i abeb dimunmo osamta naqmo amomo anan i ginad a hi dimniyaq. Haiqgam. I gigo Iyahta Yesus Kraism i gimen dante eman muran i God inaq an anobun tuwastitayim osad i God anan ginad tidimniyaqmo.

Adam moq eman gwahtiqan Yesus in os kayeqmota eman gwahtim

¹²Mat amulikmo God aqez othasan daq meqinta emgo adan og kab gwahtimta. Gwahtiqan daq meqin emgo adan na in ta moq eman gwahtimtamo. Gwahtiqim moq in on mataw bunmo giwam. Na ezaqgo on mataw bunmo daq meqinta emiyta na ago iyan. ¹³God ago maror Moses bilamta na a hi gwahtiqsamo daq meqin emgo adan og kab tuqusta. Teq God ago maror na haiq iysa God in mataw gigo daq meqinta nulinad amenin a hi emaqta. ¹⁴Ta teq Adam ago kamub iyim bo Moses

ago kamub nab moq in on mataw bunmo giwazan woq yaqayta. Mataw na Adam gunun itiyonta nazaq in a hi emiyta teq in bunmo moq bug yaqayta.

Ari Adam in mat abeb teq gwahtiqdaqta na nog. ¹⁵Ta teq Adam ago daq meqin in amta na in God ago naw in samanmo igaqta na nog a haiq. Hikidik. Mat amulik naqmo God aqez othasan on mataw kuluwmo moqiyta. Ari God agem dimunta on mataw negad in mat ta araq amulikmo Yesus Kraism eman tubol. Bolim in inaqmo agem dimunta negad in samanmo naw nog on mataw kabemmo ayahmo diq tigilumsihta. ¹⁶Teq Adam ago daq meqin anon amta na in God samanmo naw nog i gilumsihta na nog a haiqmo. Mat aqenta na in God aqez othasad daq meqinta amulikmo eman on mataw bunmo timeqniyan God in gilum kemim giyon bilaqan in moq daqayta tiqiyim osayta. Ari God ago naw dimunta na in kazaq. Daq meqinta kuluwmo diq tugwahtiqan teq God on mataw giqemid titnonta iygo adanteqin na in samanmo naw nog eman gwahtimtamo.

¹⁷I ginad emuq. Mat amulikmo God aqez othasan moq in daq meqinta naqmo amalib gwahtiqim in on mataw bunmo gigo danmebta iyim giwazan woq bugiyta. Ari Yesus Kraism on mataw gilumsihihim gimen dante amta na in moq ago zaway ayahmo uriyamta. Dante naqmo amalib God agem dimunta ayahmo on mataw negad givin titnonta samanmo naw nog tinag. Negan on mataw na kayeqmo osad in nagah zawayta bunmo giquiriyamim gigo danmebta tiqiyim osayta.

¹⁸Nazaq iysa iyan mat amulikmo God anad othasad daq meqin amta na amalib on mataw bunmo givin meqniyan God in giyon bilaqan in God ago faq waqeq moq daqayta tiqiyim osayta. Ad nazaqmo mat amulikmo God anad muzinim daq dimunta eman on mataw in anan helmo haqayta na bunmo givin titnonta tuwaqim in kayeqmo kuluwa-kuluwmo os daqayta tiqiyim osaytamo. ¹⁹Mat amulikmo God aqez othasan daq na amalib on mataw kuluwmo timeqniyim in daq meqinta emayta tiqiyiyta. Ad nazaqmo mat amulikmo God aqez muzinan on mataw kuluwmo tidimniyeq titnonta tiqiy daqaytamo.

²⁰Ari God ago maror Moses bilamta na abeb gwahtiqan mataw gigo daq meqin kuluwmota na ulal tiqiy bug. Ta teq daq meqin kuluwmo diq iysa God agem dimunta igaqta na in daq meqinta nagan giquiriyamim ayahmo diq iyta. ²¹Na in kazaq. God agem dimunta on mataw negad in i gigo Iyahta Yesus Kraism eman bolim in gimen dante tuwastitay. Wastitayan on mataw dante na muzinad in God ameb titnonim osayta. Nazaq iysa iyan daq meqinta in on mataw gigo mat danmebta iyim giwamuzsa in moqayta. Ad nazaqmo muran God ago agem dimunta in on mataw gigo mat danmebta iyim giwamuzsa in kayeqmo kuluwa-kuluwmo osayta.

I Krai inaq garibmo tumowta

6 ¹Daq alulin nazaq ussa iyan muran teq i naga gamukin bilaqam? I bilaqam, I daq meqinta emtutsa God agem dimunta na ayaahmo i gigo hib bol tutanmo haqad luwam e? ²Haiq kidik! I tumoq nog iyim daq meqinta ahaqenib a ta hi osauqta. Nazaq iyan ezaq teq i daq meqinta emad a ta luwam? ³I Krai Yesu aholib soqotim yuw tuhuzta. Daq na amalib i Krai inaq tumowta nog tiqiy. Na ne ginad a hi emay ye? ⁴I yuw huzta nab i Krai inaq moq nog iyim i inaq hodhodab tuqusta nog iy. Sa God ago zaway ayahta mataw ahol waqad abin iluwayta na amalib in Krai hodhodab wazan eramta nazaqmo in i giwazan i tiqerawmo. Eraqim i os muturta lul ara q diqta na tuwaqim osauqta.

I teq Krai inaq kayeqmo osamta

⁵I Krai aholib soqotim in momta nazaq nog i tumowmo. Nazaq iyan i in aholib tisoqotim osad in moqim eramta nazaq nog i tiqeraqamtamo. ⁶Ka ago ne ginad em hasiy. I gigem kwaziqta na Krai inaq ayib dom wolan tumomta. Moqan daq meqinta i ginad hureqgo ago zaway alulin i gigemab usta na tihiqiy. Hiqiyen muran i daq meqinta ago kabibiy on mataw a ta hi osauqta. ⁷Na ezaqgo daq meqinta in mat tumomta na anad hureqgo ago zaway tihiqiyta.

⁸⁻⁹I Krai inaq tumowta. Teq God Krai hodhodab wazan eraqim in a ta hi moqdaqta tiqiy. Moq in Krai wazid a ta woqdaqta ago zaway tihiqiy. Na i bunmo tuhuritta. Nazaq iyan i ginad emauq, Krai hodhodab eraqim kayeqmo ossa i in inaq kayeqmo tuqosammo haqauq. ¹⁰Na ezaqgo, Krai ame amulikmo moqim in daq meqinta ago zaway meqin tonan daq meqinta in Krai anad hureqgo biyab haiqta. Ari Krai kayeq ta iyim osad in God anad muzingo osaqta. ¹¹Nazaq iyan ne ginad kazaq emiy. I Krai Yesu inaq moqan daq meqinta i ginad hureqgo azawayin tihiqiy haqiy. Ad i Krai Yesu inaq kayeq ta iyim i God anad muzingo osauqta haqiy.

¹²Daq meqinta in ne gigo mat danmebta iyeq in ne gisan moqdaqta na hi wamuzan. Luweq daq meqinta ne ginad wamuzsa ne gihol bilaqgo adan naqmo ne tumuzin daqay. ¹³Ad ne gibensen gitenmos nagan gihulosid in daq meqinta ago kabibiy mataw iyeq daqdaq hi emiymo. Ne bilaqne on mataw hodhodab tiqeraqim kayeqmo osayta nog. Nazaq iyan ne gihol anaghan na bunmo giqemid in God ago kabibiy mataw iyeq in ago daq titnonta naqmo giqemiy. ¹⁴Muran ne God ago maror Moses bilamta na ahaqenib a ta hi osayta. Ne God ago agem dimunta naqmo ahaqenib osayta. Nazaq iyan daq meqinta in ne gigo ayahta iyeq a hi giwamuzdaqta.

I daq titnonta ago kabibiy on matawta iyeq osuq

¹⁵Ari i God ago maror Moses bilamta na ahaqenib a ta hi osad teq i ezaq tonam? Muran i God ago agem dimunta ahaqenib osad daq meqinta

haresmo tiqemam daqag? Haiq kidik! ¹⁶Ne gihol mat araq ahaqenib emeq aqez muzinad teq ne mat naqmo ago kabibiy matawta iyeq os daqay. Na ne ginad a hi emay ye? Nazaq iyan ne daq meqinta ago kabibiy matawta iyid in ne giwamuzsa ne tumoq daqay. Ari ne God aqez muzinad teq ne in ameb on mataw titnonta tiqiy daqay. ¹⁷Hel diqtaqmo kwaziqmo ne daq meqinta ago kabibiy mataw iyim osiyta. Teq muran God ne giqeman ne in ago gamuk ahaqenib lehim ne gihol bunmo amalib in aqez na tumuzinayta. Daq naqmo ago i God esey diq uguq. ¹⁸Kwaziqmo daq meqinta ne giqirquran os yaqayta. Teq God ne giqamun na hasim in ne giqeman ne daq titnonta ago kabibiy mataw tiqiyim osayta. ¹⁹Yaqgo gamuk ka ya mataw gigo daq muzinim gamuk awowunmo hulaiqta. Na ezaqgo ne yaqgo gamuk adugan diqta na huritgo ginad siqim iydaq haqad. Kwaziqmo ne gibensen eman daq anumlan inaqta ago kabibiy mataw iysa ne daq meqinta haresmo ayahmo diq em yaqayta. Ad nazaqmo muran ne gibensen na emid in daq titnonta ago kabibiy mataw iysa ne God ago on mataw tawon diqta iyeq osiy.

²⁰Kwaziqmo ne daq meqinta ago kabibiy mataw iyim ossa daq titnonta in ne ginad wamuzgo azawayin haiqta. ²¹Teq ne daq meqinta ago kabiyeq yaqayta na anon araq dimunta edowa ne waqiy? Na haiqgam. Muran ne gigo daq kwaziqta na anadin emad ne gimebay horwazimmo woqaqta. Na ezaqgo daq meqinta ago kabiyeq amenin na moqmo. ²²Ari muran God ne giqamun na tihasan ne daq meqinta ahaqenib a ta hi osay. God ne giqeman ne inmo ago kabibiy on mataw tiqiyim ne in ago kabiyeq emad anon dimunta tuwaqay. Teq God ago kabiyeq amenin na in kazaq. Muran ne God ago on mataw tawon diqta iyim osayta. Teq abeb ne os kayeqmo kuluwa-kuluwmo osayta na tuwaq daqay. ²³Na ezaqgo daq meqinta anawun na moqmo. Ari God ago naw in samanmo igaqta na in kazaq. In i giqeman i gigo Iyahta Krai Yesu aholib soqotim inaq osad i inaq kayeqmo kuluwa-kuluwmo tuqosamta.

Muran i gigem muturta amalib kabiyeq emuq

7 ¹Ya imaqbaban, ne bunmo God ago maror Moses bilamta na tuhurit kemiya. Nazaq iyan ya kazaq gibilendaq. Mat maror na ahaqenib osad a hi moqsamo maror na in mat na wamuzaqta. Ari mat na moqid teq maror na in a ta hi wamuzdaq. Na ago ne ginad a hi emay ye? ²Ad nazaqmo aw in mat tuwaqeq in an waq ago gunun ahaqenib osad in mat ta araq inaq a hi luwdaq. Ari aw na aduw tumoqid teq gunun na in aw na a ta hi irqurdaq. ³Nazaq iyan aw aduw kayeqmo ossa awe in aduw huload mat ta araq waqid in anan bilaq daqay. Aw haresmo luwaqta tihaq daqay. Ari aduw tumoqid teq aw na in an waq ago gunun na ahaqenib a ta hi osdaq. In mat ta araq waqid mataw in anan aw haresmo luwaqta nazaq a hi bilaq daqay.

⁴Ad nazaqmo ya imaqbaban, ne Kraihs aholib soqotan in moqsa ne inaq tumoqiymo. Moqim ne God ago maror Moses bilamta na ahaqenib a ta hi osad ne bilaqne aw aduw moqan in mat ta araq muturta wamta na nog tiqiyiy. Iyim muran ne mat hodhodab ta eramta na tuwaqim inaq osayta. God anad i in ago kabiy emsa kabiy na anon kabemmo tisorqendaq haqad in mat na igan i inaq tuqosauqta. ⁵I gigem kwaziqta muzinad osta nab i God ago maror Moses bilamta na huritad i othasnan gihol atoranmo eraqsa i daq meqinta emyauqta. Emsa daq meqinta i giholib anon emsa i moqgomo iyim osyauqta. ⁶Ari muran i Kraihs inaq tumoqim i God ago maror kwaziqta na ahaqenib a ta hi ossa maror na in i a ta hi giqirquraq. Kwaziqmo Moses in God ago maror na mar tonan mar naqmo i gibe yahsa i God anad muzinyauqta. Ari muran God ago Bugaw Dimunta in i gimugan eman mutur iyan i ginad bilaqsa God anad muzinad tiluwauqta.

Daq meqinta naqmo i gimeqin tonaqta

⁷Ari God ago maror Moses bilamta aduganib gunun giqusaqta na in i ginad meqinta emid eraqsa teq i ezaq haqam? God ago gunun na in meqin haqam e? Haiq kidik! Gunun na a hi usta iyid ya daq meqinta ago a hi hurit nagta. Kwaziqmo ya mat araq ago nagah utetad ya daq meqinta emaiq nazaq ya ihol a hi loyinyaiqta. Teq God ago maror aduganib gunun usaqta na bilam, Ni mat araq ago nagah hi utet ham. Haqanmo ya huritim nagah utetyaiqta na loyinan in daq meqinta tiqiy. ⁸Ya gunun na ago inad em hasta nab daq meqinta in dante inaq tiqiyim in nagah utet adan eman ya igemab gwahtiqsa ya nagah haresmo tuqutetyaiqta. Helmo, God ago maror haiqgam iysa daq meqinta moq nog iyim ago zaway hiqiyim usaqta. ⁹Nazaq iyan God ago marorib gunun giqusaqta na in ya inadib a hi bolsa ya kayeqmo osyaiqta. Ossa teq gunun na ya inadib tubolanmo daq meqinta kayeq iyim tiqeram. ¹⁰Eraqanmo ya tumoy. Moqim nab ya daq kazaq ahol way. God ago gunun Moses bilamta na in ya ilumsihid ya kayeqmo kuluwa-kuluwmo os nagta. Teq haiq. In ya iqeman ya moq hasgo tiqiyim osyaiqta. ¹¹Na ezaqgo gunun na bilaqan daq meqinta in dante inaq tiqiyim in ya ikat yagad inol eman ya tumoy. ¹²Nazaq iyan God ago maror Moses bilamta na in meqin a haiq. Na in God-mo ago hib bolim in tawon diqta. Ad maror na aduganib gunun giqusayta na inaqmo in tawonta teq in titnonta teq in dimun diqta.

¹³Teq ezaq? Towa God ago gunun ya ilumsih nagta na in ya inol eman moyta daqagya? Haiq kidikmo! Daq meqin naqmo in gunun dimunta na amalib ya inol eman moyta. Nazaq iyan daq meqinta in God ago gunun dimdimunta na giwazbuliyad gimalib i ginolsa i ginad emauq, Daq meqinta naqmo in nagah meqin diqtaqmo haqauq.

Daq meqinta i ginad wamuzsa i daq hi emnanta emauqta

¹⁴God ago maror Moses bilamta na God-mo ago hib bolim in i ginadmo bulonaqta. Na i bunmo tuhuritta. Teq ya isan ka in og kabta iyim iyan

daq meqinta iqirquran ya in ago kabibiy mat samanta iyim osaiqta. ¹⁵Nazaq iyan yaqgo daq ya emaiqta na in ya inad a hikidik muzaqta. Ya daq dimunta emnan inad bilaqta na ya a hi emaiqta. Teq ya daq emnan inad a hi bilaqta naqmo ya tutimmo emaiqta. ¹⁶Ari ya daq inad a hi bilaqta naqmo emad ya inadmo in God ago maror Moses bilamta na inaq rirensa ya igemabmo diq maror na anan dimunta haqaiqta. ¹⁷Nazaq iyan yaqmo diq daq hi emnanta na a hi emaiqta. Haiqgam. Daq meqinta adan ya isanib kawa usaqta naqmo in daq na emaqta. ¹⁸Ya inad emaiq, Ya iholib nagah araq dimunta a hi usaqta haqaiq. Na ya isan kaqmo anan bilaqaiq. Heltaqmo ya daq dimunta emgo inad emaiqta teq ya adanta emgo yaqgo zaway haiqta. ¹⁹Ya daq dimunta emnan inad bilaqta na ya a hi emaiqta. Ad ya daq meqinta inad a hi bilaqta naqmo ya tutimmo emaiqta. ²⁰Ari ya daq inad a hi bilaqta tutimmo emad ya inad kazaq emaiq. Yaqmo diq daq na a hi emaiqta haqaiq. Haiqgam. Daq meqinta adan ya isanib usaqta naqmo in daq na emaqta haqaiq.

²¹Nazaq iyan daq kazaqta ya iholib ussa ya ahol waqaiqta. Ya daq dimunta emnan inad emsamo daq meqinta adan ya isanib usim eraqad in ya inad dimunta na walebolaqta. ²²Ya igemabmo diq God ago maror Moses bilamta na anan inad bilaqta. ²³Teq daq araq diq ya iholib ussa ya ahol waqaiqta. Daq na in ya inad God ago maror muzgota na inaq an wolaqta. An wolad daq meqinta adan ya isanib usaqta na in ya iqirqurad in ya ihol bunmo wamuzaqta.

²⁴Mataw! Ya timeqniy! Nog teq ya ilumsihad in ya isanib daq meqinta adan ka walemid in ya ihulos yagad a hi inol emdaq? ²⁵Ya God esey ugaq. I gigo Iyahta Yesus Krai inmo teq tiqilumsihdaqta.

Ari daq alulin nazaq ussa iyan ya inadmo in God ago maror na ahaqenib ussa ta ya isan ka in daq meqinta ahaqenib usaqta.

Krais daq meqinta walemim God ago Bugaw Dimunta igan i God anad muzing tiqiy

8 ¹Ari muran teq on mataw Krai Yesus aholib soqotim inaq osayta na in God ago maror Moses bilamta na ahaqenib a ta hi ossa maror na ago gunun in giyon bilaqsa in a ta hi meqniy daqay. ²Na ezaqgo muran ya Krai Yesus inaq soqotim ossa Bugaw Dimunta ya inad wamuzsa ya kayeqmo osaiqta. Osad ya daq meqinta adan isanib usaqta na a ta hi muzinad ya moq hasgo adanteqin na tuhulosim luwaiqta. ³Na in kazaq. I gisan ka in God ago maror Moses bilamta na ago gunun muzgo ago zaway haiqta. Nazaq iyan gunun na i gigo daq meqinta walemgo azawayin haiqta. Ari maror kwaziqta na i gilumsihdaqta ago zaway hiqiy God-mo i tigiwastitay. In atatin eman bolim in i mataw daq meqinta emauqta gisan waqim tugwahtim. Gwahtiqa God in i daq meqinta emauqta ago mebay na inmo atatin aholib em bugim teq in

atatin ayon bilaqan in daq meqinta na amenin bunmo sorimmo tumom.

⁴God atatin i gigo ban waqim moqan muran i gigemabmo diq God ago maror wazad i muz bugnan ginad tibilaqaq. Ginad bilaqsa i gigem kwaziqta na anad a ta hi muzinauq. Haiqqam. Muran God ago Bugaw Dimunta anad igsa i daq emauqta.

⁵Mataw gigem kwaziqta anad muzinad in ginad bunmo gigem kwaziqta ago daq meqmeqinta emgo usaqta. Ari mataw Bugaw Dimunta anad muzinad luwayta na in ginad bunmo Bugaw Dimunta ago daq emgo usaqta. ⁶Mat agem kwaziqta anad muzinaqta na in oseq teq tumoqdaqta. Ari mat Bugaw Dimunta anad muzinaqta na in os dimunta kuluwa-kuluwmo osayta na waqeq agem kute nemsu tuqosdaqta. ⁷Na ezaqgo mat agem kwaziqta anad muzinad in God ago maror ahaqenib a hi osad in God geg ugaqta. Mat nazaqta na in God ago maror muzgo ago zaway haiqqam iyan in maror na muzan yo hiiqyaqta. ⁸Nazaq iyan mataw gigem kwaziqta anad muzinayta na in daq God anan anad bilaqta na emgo biyab a hi iyayta.

⁹Ari God ago Bugaw Dimunta in helmo ne giholib tuqussa teq ne gigem kwaziqta anad a ta hi muzin daqay. Haiqqam. Ne Bugaw Dimunta anad naqmo tumuzin daqay. Mat aholib Krai ago Bugaw a hi usaqta na in Krai ago mat a haiqta. ¹⁰Ne ginad emiy. Daq meqinta adan ne gisanib usaqta na ago ne tumoq daqay. Ta teq Krai ne giholib ossa ne giwitan kayeqmo tuqos tut daqay. Na ezaqgo Krai ne giholib ossa God ne gibiysa ne mataw titnonta iyim osayta. ¹¹Na in kazaq. God in Krai Yesu hodhodab wazan tiqeram. Nazaq iyan in ago Bugaw Dimunta ne gimuganib ussa teq God Yesu wazan hodhodab eramta nazaqmo in ago Bugaw ne giholib usaqta na ago zaway amalib ne gisan moqdaqta na giqemid kayeq ta iy daqaymo.

God ago Bugaw Dimunta i giqeman i God ago onmin iyauqta

¹²Nazaq iyan ya imaqbaban, God i gilumsihaqta na amenin ayahmo i gigo hib usaqta. Ussa i gigem kwaziqta na anad eraqsa i daq meqinta adan gisanib usaqta na a ta hi muzinam. Haiqmo diq. ¹³Na ezaqgo ne gigem kwaziqta na anad muzinad oseq ne tumoq has daqay. Ari ne gigem kwaziqta anad ginadib bolsa ne Bugaw Dimunta ago zawayib wol emad oseq teq ne kayeqmo tuqos tut daqay.

¹⁴Mataw God ago Bugaw anad muzinayta naqmo in God ago onminta. ¹⁵⁻¹⁶Na in kazaq. God in ago Bugaw Dimunta negan Bugaw na ne giqemid ne God rabunad ago kabibiy mataw samanta iyeq osgo haqad in ne giholib a hi usaqta. Haiqqam. Ne Bugaw Dimunta na waqan in ne giholib ussa ne God ago onminmo tiqiyim osayta. Ossa Bugaw Dimunta naqmo in i giwitan bulonsa i God ago onmin iyim osauqta na tiloyin kemad i God lilewunim bilaqauq, O kabay haqauq ni i gimam haqauqta. ¹⁷Teq i God

ago onmin tiqiyim iyan abeb i Gimam ago os dimunta na tuwaqamta. I gibab ayahta Krai in Amam ago os dimunta na tuwaqim osaqta. An abeb in waq nogmo i tuwaqamtamo. Ta teq muran i kayeqmo osad Krai afaqan sor nogmo i tisorammo. I Krai inaq ara qibmo afaqan soreq teq abeb i inaq ara qibmo God ago os dimunta nab osad in abin ayah iysa i givin ayah tiqiydaqmo.

Abeb teq i os dimunta Heven-ib waqam

¹⁸ Muran i afaqan sorauqta. Teq ya inad emaiq, Abeb i os dimunta nab le tugwahtiqeq i givin God ago onminmo diqta na ulal tiqiy hasdaq haqaiq. Haqad ya daq ayah diqta na anadin emsa i gigo afaqan i muran kam kab sorauqta ka in ya inadib nagah amik diq iyaq. ¹⁹ Nagah bunmo God giqeman ogib kab teq Heven-ib giqusayta nagan in God ago onmin ulal iy has daqayta na akaman amen emad in gihol husisiqsa usayta. ²⁰⁻²¹ Na ezaqgo nagah bunmo God giqeman gwahtiqim dimunmo usiyta na in muran timeqniyim giqusayta. Teq nagah nagan in ginadibmo a hi meqniyiya. Haiqqam. God inmo anad am, Yaqgo onmin givin ayahta waq daqayta nab teq nagah ya giqemta kagan bunmo inaqmo tidimniy daqaymo haqad in nagah nagan giqeman in muran timeqniyim usayta. Usad God ago onmin tidimniy daqayta nab teq nagah bunmo muran meqniyim usayta na in inaqmo tidimniy has daqaymo.

²² Nagah bunmo God giqamta na gihol titiysa in giholnan emad usayta. Bilaqne aw amun emnan aholnan ek tonaqta nazaq. Na i bunmo tuhuritta. ²³ Teq nagah nagan gimomo in giholnan emad a hi usayta. Haiqqam. I inaqmo giholnan emad gaqauqtamo. Na ezaqgo God ago Bugaw Dimunta i gimuganib ussa i ginad emauq, Abeb Gimam Iyah i giwaqid i in ago diq tiqiy hasamta na atowun kawa i gimuganib tuqusaq haqauqta. Haqad Gimam Iyah i giwarinid i in ago tiqiy hasamta na akaman i amen emad i giholnan emad osauqta. I in ago onmin tiqiy hasamta nab teq in i gisan moqaqta ka wastitayid i tidimniyam.

²⁴ God i gilumsihim giwaqan i ginad emad osauq, Abeb teq in i giwarinid i in ago onminmo diq tiqiy hasamta haqauq. Haqad daq nawa na a hi gwahtiqsamo i amen emauqta. Ari daq na tugwahtiqid i ahol waqeq teq i amen a ta hi em nag. Na ezaqgo nagaqgo mat nagah tuwaqim ahol waqta na in nagah na a amen ta emdaq? ²⁵ Ari i teq nagah ahol a hi waqauqta na tuwaqam haqad i baq tunim gigem kute nemsasauqta.

²⁶ Osad i God inaq gamuk emgo ginadnad emad gigo zaway hiqiysa God ago Bugaw Dimunta i gilumsihaqta. I God anad muzeq naga diq anan bulonamta na i ginad siqim iyaqta. Teq Bugaw Dimunta na in gamuk a hi bilaqadmo ago gaq naqmo amalib in i gimen God bulonaqta. ²⁷ Bulonsa God in mataw bunmo gigem ahol waq kemad in Bugaw Dimunta anad hurit kemaqmo. Na ezaqgo Bugaw Dimunta in God

anadmo diq huritad in anad usaq nazaqmo in God ago on mataw tawonta na gilumsihgo bulonaqta.

²⁸Teq i ginad kazaq emauq. God in on mataw gidimun tonnan haqad gililewunaqta haqauq. Gililewunim in ago on mataw in anan ginad bilaqayta na giwamuzsa in giholib daq bunmo gwahtiqaqta na in gidimun tongo gwahtiqaqta. ²⁹Na in kazaq. On mataw na a hi gwahtiqsamo God in gigo tuhuritim aholyon gitowun tiqamta. Gitowun emim on mataw na bunmo gimugan buliyeq inmo atatin nog gwahtiq daqay haqad in ginan tibilaqan usaqta. On mataw na God atatin Yesus nog gwahtiqid teq Yesus amagniz kabemmo iysa Yesus in gibab ayahta iydaq haqad in nazaq ginan bilamta. ³⁰Ad God on mataw ginan tibilaqan usaqta na bunmo in gililewunaqta. Teq in on mataw gililewunaqta na bunmo giqeman in on mataw titnonta iyayta. Teq in on mataw giqeman titnonta iyayta na bunmo gibin ayahta negaqta.

Nagah araq God anad igaqta na a hi qwaydaq

³¹Nazaq iyan i God ago daq na bunmo anadin emad teq i ezaq haqam? I kazaq tibilaqam, God i gilumsihsa mat araq diq geg igad gidanin a hi qwaydaq haqam. ³²God in atatin na a hi wasihim in i gilumsihnan haqad eman bolta. Nazaq iyan God in atatin igad in ago nagah bunmo inaqmo tiqigdaqmo.

³³Nog diq God ago on mataw in gilumim aholyon giwamta na gimalib nan emdaq? God-mo i ginan mataw titnonta haqaqta. ³⁴Ad nog diq i gilum kemeq ginan meqin haqad God ago hib i gibaymuzdaq? Na haiqmo. Krai Yesus moqan God wazan eraqim in God aben aqabun ban osad in i gilumsihgo haqad God susumun ugad osaqa. ³⁵Krai i ginan anad bilaqsa nog diq in anad na adanin qwaydaq? Nagah araq Krai agem dimunta igaqta na adanin a hi qwaydaqta. Afaqan i giholib gwahtiqdaqta na, teq i santitiy soraqta na, teq mataw i gimuzad gimeqin ton daqayta na, teq i gigemnan moqamta na, teq i nagah osgo siqim iyamta na, teq i dan ahulib daq meqinta anobun ayamta na, teq mataw bab ig daqayta na, daq nagan bunmo in Krai agem dimunta igaqta na adanin a hikidik qway daqayta. ³⁶Helmo, God ago marib gamuk bilamta nazaqmo daq meqinta nagan i giholib gwahtiqdaqta. Gamuk na bilam,

Ni nibin i giholib usaqta na ago mataw gigem meqinta igad ginol emgo bilaqayta ham. In i gibiysa i bilaqne sipsip ginol emid moqgo tiqiyim osauqta ham.

Buk Song 44.22

³⁷Ta teq Krai i ginan anad bilaqsa in i gilumsihsa i afaqan nagan bunmo giquriyamim ameb diq tiqiyauqta.

³⁸⁻³⁹I gigo Iyahta Krai Yesus aholib soqotim inaq ossa God i ginan anad bilaq naqmo hiqiyaqta. Nazaq iyan ya inad emaiq, Nagah araq diq God agem dimunta igaqta na adanin a hi qwaydaq haqaiq. I moqauqta

na, teq i kayeqmo osauqta na, teq angelo dimdimunta na, teq bugaw aseseqta zaway amo amo wazayta na, teq daq muran gwahtiqdaqta na, teq daq abeb gwahtiqdaqta na, teq nagah zawayta amo amo nagan, teq nagah ulilibmo diq useq gewoqdaqta na, teq nagah og aduganibmo diq useq gaboldaqta na, teq nagah bunmo God giqamta nagan gigo araq diq in God agem dimunta igaqta na adanin a hikidik qway daqay.

God in Isrel on mataw giyon daq amta na ago Pol bilam

Pol Isrel on mataw ginan anad diq meqniy

9 ¹⁻³Teq tutimmo ya isenlul Juda on matawta na ginadin emad ya inad ayahmo meqniysa ihol afaqan diq iyaqta. Ya inad ayahta emaiqta na in kazaq. Ya Krai susumun ugid in ya gileh yageq imuzid ya le saw meqintab ossa in ya isenlul na giwaqid in yaqgo ban waqeq dimunmo os daqay haqad ya inad emaiqta. Heltaqmo ya bilaqaiq. Ya Krai ago mat iyim ya a hi katiyaiq. Teq God ago Bugaw Dimunta ya inad wamuzsa ya igemab inad araq a hi loyinaiqmo. ⁴Yaqgo mataw na in Isrel on matawta teq mebmemo God in gililewunim giwaqan in ago onmin tiqiyi. Ad in God ahol anuwan teq ago zaway in gime anonabmo ahol waqiyta. Teq God in Isrel on mataw na gidimun tonnan haqad tuteqmo in gisesan nenaq an adugan wazyaqta. Ad teq in ago maror Moses bilamta na tinagmo. Negan Isrel mataw gimomo in God ayon tamaz emgo adan na waqiyta. Teq God in mataw naqmo gidimun tonnan haqad gamuk hel diqmo gibilanta. ⁵Isrel mataw gisesan aqen diqta na giben ayah diqmo usaqta. Teq Krai in mat diq iyim Isrel-mo gisenlul giduganib gwahtiqim in ginedan araq iyim osta. Krai in nagah bun diqmo gigo danmebta iyim in giwamuzim osaqa. Ossa God agem dimunta ugsa in nazaqmo kuluwa-kuluwmo tuqosdaqta. Hel diqtaqmo.

God Isrel gimen daq amta na ago Pol bilam

⁶Tutimmo ya isenlul na Krai gileh ugsa ya in ginan inad diq meqniyaqta. Teq ya inad emaiq, God Isrel on mataw gidimun tonnan bilamta agamukan na le saman diq a hi iyaqta haqaiq. Na ezaqgo Isrel bunmo in God ago on matawta iyim a hi osayta. ⁷Ad on mataw Abraham alulib gwahtiqiyta na bunmo in Abraham ago anaynayniz diq iyim a hi osaytamo. Kwaziqmo God in Abraham bulonim bilam,

Ni nitatin Aisak-mo ago onminta naqmo ginan Abraham asenlulibta haq daqay ham. *Jenesis 21.12*

⁸Gamuk na alulin in kazaq. God ago onmin in matmo araq alulib a hi gwahtiqayta. Haiqgam. On mataw God gamuk hel diqmo bilamta agamukan na alulib gwahtiqayta naqmo in ginan Abraham asenlulibta haqaqta. ⁹Na ezaqgo God in Abraham hel diqmo bulonim kazaq bilam,

Ulig araq kob kam kazaqtab ni niwe Sara amun tiqemid teq ya
muleqeq ta boldaiq ham.

Jenesis 18.10

¹⁰Teq gamuk ta araq usaqmo. Rebeka ago onmin giger araqibmo
gigamta na in mat amulikmo alulib gwahtiqiyta. Teq mat na in i gises
Aisak-mo. ¹¹⁻¹²Ta teq onmin giger na ginen agemab usad daq araq
dimunta meqinta a hi emsa God anad emad amun amikta na ulum
kemim aholyon waqan usta. Ad in anad amta nazaqmo diq tugwahtiqdaq
haqad in Rebeka bulonim onmin giger na ginan kazaq bilam,

Amun danmeb hitiqdaqta na in amikqan ago kabibiy mat tiqiydaq
ham.

Jenesis 25.23

Onmin na kabiyaq daq emsa teq God gibiyad ginan nazaq a hi bilamta.
Haiqgam. God anadibmo mataw giluwiyim gililewunaqta. ¹³Na ago iyan
God ago marib in gamuk kazaq bilam,

Ya Jakob anan inad bilaqsa ya Iso anan inad a hi bilamta ham.

Malakay 1.2-3

¹⁴God daq nazaq emsa teq i ezaq haqam? God mataw giluwiyim
giwaqta na in daq meqinta emaq haqam e? Haiq kidik! ¹⁵God in Moses
kazaq bulon,

Ya on mataw ginan inad meqniynan inad usaqta naqmo ya ginan
inad meqniyaqta ham. Ad ya on mataw gilowan tonnan inad
usaqta naqmo ya gilowan tonaiqta ham.

Kisim Bek 33.19

¹⁶Nazaq iyan God in on matawmo ginad muzinim a hi gilowan tonaqta.
Teq on mataw gigo zawayibmo God anad hureqsa in ginan anad a hi
meqniyaqtamo. Haiqgam. In anadibmo on mataw ginan anad meqniysa
gidimun tonaqta. ¹⁷Ne ginad emiy. God ago marib in Isip gigo king Fero
bulonim bilam,

Yaqgo zaway ningo hib ulal iy hasdaq haqad yaqmo niqeman ni king
iyim ban ulilibta nab osaqta ham. Yaqgo zaway ningo hib ulal iysa
teq on mataw og saw bunmo ya ibin tuhurit daqay ham.

Kisim Bek 9.16

¹⁸Nazaq iyan God in mat araq anan anad meqniynan anad bilaqsa in mat
na anan anad timeqniyaqta. Ad in mat araq agem emid soqotnan anad
bilaqsa in anadibmo nazaq tiqemaqtamo.

¹⁹Teq luweq ne gigo araq kazaq ya ibilendaq, God nazaq emsun ta
nagaqgo mataw daq meqinta emsa in nan negaqta haqdaq? In on mataw
ginan bilamta nazaq in gigo hib gwahtiqsa araq diq God anad na othasgo
ago zaway haiqta haqdaq. ²⁰Mat ni nazaq God wadaqta na ni naga
matin diq? Kagoh araq in mat kagoh emaqta na susumun ugeq bilaqdaq,
Nagaqgo ni kazaq ya iqam haqad in nazaq bilaqdaq e? ²¹Mat kagoh
emaqta na in og soskaq waqeq amalib kagoh giger tiqemdaq. In araq
kabiyaq dimunta emgo emad teq in araq kabiyaq meqinta emgo tiqemdaq.
Emid teq nog in mat kagoh gigamta na bulondaq, Ni daq meqin emaq
haqdaq? Na haiqgam. Mat na anadibmo nazaq emgo inmo aholib usaqta.

²² Ad nazaqmo God kagoh asor gimeqin tongo tigiwastitayan osaymo. Abeb in kagoh na ginan agem meqiniysa gibay zilayad in ago zaway teq in ago agem meqniy na on mataw bunmo tigiqisihundaq. In nazaq haqad kagoh meqinta na giqeman osayta. Teq in kagoh meqinta na hidmo a hi gimeqin tonad in gihulosan sisaqmo tuqosiy. ²³ Na ezaqgo in kagoh asor dimdimunta inmo abin dimunta teq in ago os dimunta negnan haqad tigiwastitayan osaymo. In anad emaq, Ya kagoh dimdimunta na ginan inad meqniysa yaqgo nagh dimdimunta nagan ayahmo diq negsa on mataw en bunmo tigibiy daqay haqaq. ²⁴ Ari kagoh dimdimunta na in i on mataw God tigililewunan osauqta naqmo. Teq in on mataw gililewunad in Juda on mataw gimomo a hi giwamta. Haiqgam. In on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan gigo asor inaqmo tigiwammo.

²⁵ Nantut Hosea bilamta nazaqmo in tiqam. Hosea God aqez tutim bilam, Ya on mataw yaqgo dauhib a haiqta na ginan yaqgo dauh tihaqdaiq ham. Ad ya on mataw ginan inad a hi bilamta na ginan ya iquitilmo diq tihaqdaiq ham. *Hosea 2.23*

Haqad in kazaq ta bilammo.

²⁶ Teq uliq saw ginan bilaq yaqay, Ne God ago dauh a haiq haq yaqayta nab in givin God kayeqmo osaqa na ago onminta tuqusdaq ham.

Hosea 1.10

²⁷ Ari teq Aisaya in Isrel on matawta na ginan atoranmo kazaq bilam, Isrel gigo on mataw in kabemmo diq bilaqne kamisib ibur nog iyim osayta ham. Ta teq Iyahta in mataw na gilikmanib amulik-mulikmo gilumsiheq tigiwaqdaq ham.

²⁸ Na ezaqgo in og kab on mataw meqinta giyon bilamta na adan emad in agudan a hi emdaq ham. Ad in on mataw na bunmo gigo daq amenin negad in araq diq a hi hulosdaq ham. *Aisaya 10.22-23*

²⁹ Haqad Aisaya ta bilam,

Bab mataw Heven-ib osayta gigo Iyahta na in Isrel gigo asor gihulosid a hi oseq in gihol amagin tartay nagta ham. Uliq giger Sodom ayow Gomora inaq gigo on mataw bunmo tihiqiy bugiyta nazaq in tihiqiy bug nagiymo ham. *Aisaya 1.9*

An Aisaya bilamta nazaqmo diq tugwahtim.

Isrel on mataw helmo a hi haqim iyan in God ameb titnonta a hi iyiy

³⁰ Ari teq i ezaq haqam? I kazaq diq bilaqam. On mataw en ta asor Juda a haiqta nagan in giholtuw bulad God ameb titnonta a hi iyiy haqam. In God aqez anan helmo haqsamo God in ginan titnonta tiham haqam. ³¹ Ari Isrel on mataw na in God ago maror Moses bilamta na muzinad in giholtuw diq bulad luwayta. Ta teq in maror na ago gunun a hi wol net bugad in God ameb titnonta a hi iyayta. ³² Nagaqgo in God ameb titnonta a hi iyayta? In God aqezmo anan helmo haqid God in ginan titnonta haqdaq nazaq in ginad

a hi emayta na ago iyan. In ginad emay, I God ago maror Moses igta na ahaqenib iyeq ago gunun muz bugeq teq i God ameb titnonta iyam haqayta. Ta teq in dante na muzad luwsa gig gisen woltaydaqta na gisen woltaysa in tuwoqayta. ³³God ago mar bilamta nazaqmo in emayta. Gamuk na bilam,

Ahol waqiy ham. Ya uliq Sayon-ib gig araq mataw gisen woltayid woq daqayta na eman tuqusaq ham. On mataw gig na ahol a hi waqadmo lehsa gig na gisen woltayid in tuwoq daqay ham. Ari on mataw gig na anan helmo haqayta na bunmo in ya imeb turad gimebay a hi woqdaq ham. *Aisaya 8.14; 28.16*

Isrel on mataw God ago daq a hi hurit kemiy

10 ¹Ari ya imaqbaban, ya inad ayah diqta ussa ya tutimmo God bulonaiqta na in kazaq. God ni Isrel gilumsiheq ta giwaq haqad ya bulonaiqta. ²Teq ya Isrel on mataw ginan kazaq diq bilaqda. In God anad muznan ginad bilaq naqmo hiqiyaqta haqda. Ta teq in ginad a hi em hasadmo God ago gamuk muzinayta haqda. ³Mataw na in God ameb giben titnonta waqgo adan diq a hi huritayta. Ad in dante ta araq in gimo ginadibmo giholyon emiyta naqmo muzinad in ginad emay, I God ameb titnonimmo osauqta haqay. Ta teq in nazaq emad in God ago nan othasad in ameb giben titnonta waqgo adanteqin diq na a hi muzinay. ⁴Na ezaqgo Krais amomo God ago maror Moses bilamta na tuwolnet bugta. Wolnet bugan muran on mataw Krais anan helmo haqayta na bunmo in Krais-mo aqumnib God ameb titnonim osayta. ⁵I ginad emuq. Moses ago marib in mat God ameb abin titnonta waqnan haqad maror agamukan muzaqta na anan kazaq bilaq.

In God ago maror aduganib gunun giqusaqta na muzin bugeq teq in God inaq dimunmo tuqosdaq haqay. *Wok Pris 18.5*

⁶Ari mat God aqezmo anan helmo haqad abin titnonta waqqaqta na amen gamukta in kazaq bilaq,

Luweq ni nihol buloneq bilaqda, Nog diq Heven-ib gwaleheq dante dimunta na waqeq i gimen a gewoqdaq? haqdaq haqay. Ni nazaq hi bilaq haqay. *Lo 30.12*

(Mat nazaq bilaqdaqta na in bilaqne in aholtuw bulad gwaleheq Krais waqeq ad ogib hitiq nog iydaqta.)

⁷Ad gamuk na bilaq,

Teq luweq ni kazaq bilaqdaq haqay. Nog diq mataw tumoqiya gigo uliqab woleheq dante dimunta na waqeq i gimen a gaboldaq? haqdaq haqay. Ni nazaq hi bilaqmo haqay. *Lo 30.13*

(Mat nazaq bilaqdaqta na in bilaqne in aholtuw bulad mataw tumoqiya gigo uliqab woleheq Krais waz ta eraqid in waqeq ad gabol nog iydaqta.)

⁸Teq gamuk nawa na in i naga daqin diq emgo haqad gibilenaq? Gamuk na bilaq,

Dante dimunta agamukan na in ne gigerabmo diq usaqta haqaaq. In ne gitenmosib teq ne gigemab usaqta haqaaq. *Lo 30.14*

(Teq i on mataw gibilenim bilaqauq, Ne Krai anan helmo haqiy haqauqta naqmo anan dante dimunta agamukan haqayta.) ⁹Nazaq iyan ni niqezabmo Yesus anan ‘Iyahta’ haqad teq ni nigemabmo diq bilaqeq, “Helmo God in Yesus Krai hodhodab wazan ta eramta” haqid teq God in ni nilumsiheq tiniwaqdaq. ¹⁰Na ezaqgo i gigemabmo diq God anan helmo haqsa God i ginan on mataw titnonta haqauqta. Ad i ginad helta gigemab usaqta na ulum hasan giqezab gwahtiqa God i ta giwaqdaqta. ¹¹God ago gamuk nazaqmo bilamta. In bilam,

On mataw in anan helmo haqayta na bunmo in ameb turad gimebay a hi woqdaqta ham. *Aisaya 28.16*

¹²Nazaq iyan Juda on mataw teq on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan nenaqmo in God ameb araقيبmo osayta. Na ezaqgo Iyahta amulikmo naqmo in on mataw bunmo gigo Iyahta iyim osaqta. Ossa on mataw Iyahta lilewunad gilumsihgo bulonsa in aholib nagah dimdimunta usaqta na tineg bugaqta. ¹³God ago gamuk nazaqmo bilamta. In bilam,

Mat aw nog in Iyahta gilumsihgo haqad anan biyeq lilewunsa in gilumsiheq tigiwaq bugdaq ham. *Joel 2.32*

¹⁴Ta teq on mataw in mat na anan helmo a hi haqeq ezaq teq in lilewunid in gilumsiheq ta giwaqdaq? Ad mataw na in Iyahta abin a hi huriteq ta ezaq teq in anan helmo haq daqay? Ad mat araq leheq on mataw na Iyahta abin a hi gibilenid ta ezaq teq in abin hurit daqay? ¹⁵Ad mataw ta asor in mat araq Iyahta abin bilaqdaqta na emid a hi leheq ta ezaq teq mat na leheq on mataw na Iyahta abin gibilendaq? Na haiq iyid ezaq teq daq araq God ago gamuk anan bilamta na in on mataw Iyahta abin a hi huritiya na gigo hib gwahtiqaq? Gamuk na bilam,

Mataw gamuk dimunta a luwayta na bolsa mataw in gibiyad ginad tidimniyaq ham. *Aisaya 52.7*

Isrel on mataw Yesus awagamun dimunta na huritim asor kabemmo a hi muzinayta

¹⁶Ta teq Isrel on mataw in Yesus awagamun dimunta na tuhuritiya teq in gigo asor kabemmo wagam na a hi muzinayta. In gamuk Aisaya bilamta nazaq diq emayta. Gamuk na bilam,

Iyahta ham, i ningo gamuk bilaqsa mat araq diq anan helmo a hi haqauqta ham. *Aisaya 53.1*

¹⁷God ago gamuk naway na nazaq bilaqan i ginad emauq. Mataw God ago gamuk huritim teq in anan helmo haqayta haqauq. Ad gamuk in huritim anan helmo haqayta na in Krai awagamun mataw bilaqad luwayta naqmo.

¹⁸Teq ya kazaq susumunaiq. Isrel towa gamuk dimunta na a hi huritiy daqagya? haqaiq. Haiqqam. In tuhuritiya. God ago gamuk bilam,

Yaqgo nantut giquez og saw bunmo tilah ham. Lehan uliq bunmo in
yaqgo gamuk tuwaqiy ham. *Buk Song 19.4*

¹⁹Ad ya a ta susumunaiq. Isrel towa gamuk na alulin ago ginad a hi emiy
daqagya haqaiq? Haiqgam. In ginad emiyta. Iturimmo Moses in God aqez
tutim in Isrel kazaq gibilan,

Teq ya og saw bunmo dauh haresmo gidimun tonsa ne gigem
timeqniy daqay ham. Ad ya on mataw en ta asor ginad haiqta na
giwaqsa nab ne gigem meqin diq iy daqay ham. *Lo 32.21*

²⁰An teq Aisaya a hi rabad in God aqez tutim gamuk kazaq atoranmo
bilam,

Mataw ya a hi inaguniyta na in ya tiqibiyiy ham. Ad mataw ya inan
a hi susumuniyta na gimeb ya ihol tuqulal ton ham. *Aisaya 65.1*

²¹Teq in ta Isrel ginan kazaq bilam,

Kam bunta ya on mataw na nenaq an ben wazgo haqad iben negsa
in ya gileh yagad yaqgo nan othasayta ham. *Aisaya 65.2*

God in Isrel on mataw asor gilowan ton

11 ¹Ari teq ya kazaq ne susumun negdaiq. God in ago on mataw
Isrel na gileh tineg bug e? Haiq kidik! Ya inaqmo Isrel-ib mat
araqta. Ya Abraham anaynayin araq iyim ya Bensamin ago dauhibta
araq. Teq God gileh a hi yagta. ²Ad in ago on mataw Isrel gileh a hi
nagmo. Haiqgam. On mataw na a hi gwahtiqsamo God in gigo tuhuritim
in aholyon gitowun tiqamta. Towa ne Elaija awagamun God ago marib
usaqta na ne a hi huritiy-ya. Elaija in Isrel on mataw bunmo gimalib nan
emad in God bulonim bilam,

³Iyahta ham, Isrel on mataw ningo nantut bunmo tiginol em bugiy
ham. Teq in ningo tamaz em abanan bunmo tigiwolworiymo
ham. Ad muran ya imomo ossa in ya inol emgo tiqinagunay ham.
1 King 19.10, 14

⁴Haqan God amenin emim in ezaq bulon? In bilam,

Ya on mataw 7,000 nazaq iholyon gitowun eman osayta ham. Mataw
na in god katiyta Baqal anognib gibakbakan ulum laquwim abin a
hi iluwiyta ham. *1 King 19.18*

⁵Ad nazaqmo muran kam kab God in Isrel on mataw asor agem
dimunta negad aholyon gitowun eman in nawa osaymo. ⁶God in mataw
na agem dimunta samanmo naw nog negsa in ago diqta iyim osayta.
Teq mataw na in God ago maror kwaziqta na ago gunun muzin bugan
teq God giwamta nazaq a haiq. In nazaq iyid teq ya God agem dimunta
samanmo naw nog nagta nazaq ya a hi bilaq nag.

⁷Nazaq iyan teq i ezaq haqam? I kazaq bilaqam, Isrel on mataw God
ago dauhib gwahtiqqo adanteqin nagunad luwim teq in dante na ahol
a hi waqim in le a hi gwahtiqliy haqam. Ari God in Isrel mataw asormo

gilumim aholyon giwamta naqmo tugwahtiqliyta. Teq in gigo asor kabemmo na God in gigem eman soqotsa in le a hi gwahtiqliyta. ⁸Nazaq iyan God ago marib gamuk araq kazaq bilam,

God in mataw na giqeman in gihol sahuq diq iyayta ham. In gimeqnagin eman in saw ahol a hi waq hasayta ham. Ad in gidek eman in nan a hi huritayta ham. Mataw na nazaqmo osim bo muran kawa in nazaq tuqos tutayta ham. *Lo 29.4*

⁹Sa ta Devit in mataw na ginan kazaq bilam,

In gigo neqwaq ahumabun nab in ginad dimniysa ossa in gibabun bo tawan emeq osiy ham. Tawan emid teq bul dobub woqaq nazaq nog in gibabun gibenab woqiymo ham. Teq in gigo kam dimunta na buliyeq in gigo daq meqinta amenin waqad woq daqayta akaman iyan ham. ¹⁰Sa in gime aromriq inaq iyid in saw ahol hi waq hasiy ham. Ad in gikorkoran mulbunid in nazaqmo kuluwa-kuluwmo kok tonad turiy ham. *Buk Song 69.22-23*

God on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan giwam

¹¹Nazaq iyan ya tisusumun negnan. Isrel woqim in towa tuwoq hasim osay-ya? Haiq kidikmo! Ta teq Isrel on mataw God gileh ugsa iyan in ahol buliyim on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan nob negim tigiwam. In mataw na giwaqsa Isrel gibiyad in gigem meqniysa ginad tubuliy daqay haqad in nazaq amta. ¹²Isrel on mataw God ago nan othasan God ahol buliyim on mataw og kabta bunmo ginadin emad in aholib nagah dimdimunta usaqta na tineg bugaq. Teq Isrel gihin God ameb tihiqiy nog iyan God in on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan nob negad in ayah diqmo tigidimun tonaq. Nazaq iyan abeb Isrel gigo asor kabemmo God gileh ugim osayta na in muleqeq ta bol bugid nab teq God ago on mataw bunmo tidimniy haseq tuqos daqay.

¹³Ari muran ya ne on mataw Juda a haiqta na tigibilennan. God ya iqeman ya on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan gigo Aposel iyta. Iyim in kabiy ya ibenab amta na abin ya tutimmo iluwaiqta. ¹⁴Ya ne gilikmanib kabiy emaiqta na abin iluwsa yaqmo igo matawta na huritad utetsa ya in gigo asor inaqmo giwaqdaiq haqad ya nazaq emaiqta. ¹⁵Na ezaqgo God in Isrel gibaymuzim in ahol buliyim og kab on mataw en ta asor na bunmo nenaq an anobun tuwastitayta. Nazaq iyan ya inad emaiq, abeb God in Isrel ta giwaq bugdaqta kam nab teq daq tubuliy hasdaq haqaiq. Buliy hasid on mataw tumoqiya na bunmo hodhodab tiqeraq daqay haqaiq. ¹⁶Ne ginad emiy. Mataw kabiyab didaq ameta na God ugan tawon iysa, kabiyab didaq bunmo tawonta iyim usaqmo. Teq ay abeqar tawon iysa ay na aben bunmo tawon iyaytamo.

¹⁷Ari Isrel on mataw in bilaqne ay oliv dimun diqta na nog. An ne on mataw Juda a haiqta na ne bilaqne ay oliv kwasikta nog. God ay oliv

dimunta na aben asor orqayim hunegan lehsa in ne giwaqim ay dimunta na ahulib aben orqayta na asawnib tigitut. An muran ne ay oliv ago didaq dimunta ay aben diq waqayta nazaq nog ne waqad ne dimunmo osayta. ¹⁸Nazaq iyan ne luweq ginad em daqay, I dimun dikan iyim i ay dimunta aben diq na giquriyamim osauqta haq daqay. Ne ginad nazaq ussun ne ginad diq em hasiy. Ay aben in abeqar yuw a hi ugaqta. Haiqgam. Ay abeqar naqmo in aben yuw ugaqta.

¹⁹Ari teq ne luweq kazaq bilaq daqay, God in ay dimunta na ahulib i gitutnan haqad in ay dimunta aben diq na asor giquorqay haq daqay. ²⁰Helmo God in nazaqmo amta. Isrel on mataw God anan helmo a hi haqan iyan God in giquorqayta. Teq ne God anan helmo haqayta naqmo amomo in ne giqeman ne ay dimunta na ahulib soqotim osayta. Nazaq iyan ne gihol abin hi iluwad ne God-mo rabuniy. ²¹Ne ginad emiy. God ay aben diqta na giquorqayta. Ad nazaqmo ne nan a hi huritid in ne giquorqay tondaqmo.

²²God in mataw asor gilowan tonad ta asor in daq afanfanta negaqta na ne ahol waqiy. Isrel mataw osim woqiyta na in God ago daq afanfanta na ahol tuwaqayta. Ari negmo teq God ne tigilowan tonaqta. Ad ne in ago gamuk muz tutsa teq in ne gilowan titon tutdaq. Ari ne in aqez othasid in ne tigiurot taydaq. ²³Teq ay aben giquorqayta na in ginad buliyeq God ago gamuk anan helmo haqid teq God in giwaqeq ay dimunta na ahulib a ta gitutdaq. Na ezaqgo God in ta gitutdaqta na azawayin inmo aholib usaqta. ²⁴Kwaziqmo ne ay oliv kwasikta aben nog osiyta. Teq God ne giqurotim in ay oliv dimunta negmo diq gigo a haiqta na ahulib gitutan ne osayta. Nazaq iyan abeb God ay dimunta aben diq giquorqayta na giwastitayeay ay dimunta na ahulib a ta gitutnan haqad in ahol a hi bibiyowundaqta.

God in ago daq dimunta on mataw giquisihungo anad emaqta

²⁵Ari ya imaqbaban, ne gamuk ulilemabta ka huritgo ya inad emaiq. Luweq ne ginad a hi em haseq igmo ag haq daqay haqad. Na in kazaq. God in Isrel on mataw asor giqeman in gigem soqotim usaqta. Ussa on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan gigo asor ganim God in giwaqdaqta na in teqmo God ago maror aduganib tugwahtiq bugay. On mataw na le tugwahtiq bugid nab teq Isrel in ginad tubuliy daqay. ²⁶Ginad buliysa God in bunmo ta giwaqdaq, God ago marib gamuk bilamta nazaq. Gamuk na bilam,

Mat Isrel gilumsiheq ta giwaqdaqta na amatin in uliq Sayon-ib oseq boldaqta ham. Boleq in daq amo amo God anan anad a hi bilaqta na muz bugid lehsa teq daq nagan in Jakob asenlul Isrel gigo hib tihiqiy bugdaq ham. ²⁷Kam nab ya in gigo daq meqinta tigiwalemnan haqad ya in nenaq an adugan wazeq nazaq diqmo tigibilendaiq ham.

Aisaya 59.20-21

²⁸ Muran Isrel on mataw in Yesus awagamun dimunta na anan helmo a hi haqad in God ago bab nog iyim osayta. Ossa God in ne on mataw Juda a haiqta na ginadin emad gilumsihaqta. Ta teq kwaziqmo God in Isrel gisesan gilumim aholyon giwamta. Nazaq iyan in Isrel gisesan na ginadin emad in Isrel on mataw bunmo ginan anad bilaqta. ²⁹ Na ezaqgo God in on mataw gidimun tonnan haqad gitowun emeq teq in anad na in gigo hib nazaqmo tuqus tutdaq. Us tutsa in anad buliyad anad ta araq muturta a hi em negdaq.

³⁰ Daq alulin nazaq ussa iyan ne ginad emiy. Kwaziqmo ne God ago gamuk othas yaqayta. Teq muran Isrel on mataw God aqez othassa God ne ginan anad meqniysa tigilumsihaq. ³¹ Ad nazaqmo Isrel on mataw muran God ago gamuk othassa God ne nob negim ne ginan anad meqniyaqta nazaqmo teq in Isrel ginan anad a ta meqniydaqmo. ³² Na ezaqgo God in on mataw bun diqmo araqibmo ginan anad meqniynan haqad in on mataw dauh bunmo qiqeman in nan othas adan muzinayta.

I God abin iluwuq

³³ Mataw! God ago daq dimdimunta teq in anad awaz meqinta na in ayahmo diq, bilaqne Kamis ame ayahta sisaqmo wolahta nazaq nog! In mataw gilum kemim gimen daq em negaqta na alulin ulilemim ussa i ahol a hi waq kemaupqta. Ad i in ago daq lul araq diqta nagan ulum muzeq alulib emgo i ginad siqim diq iyaqta. ³⁴ God ago gamuk bilam,

Nog in Iyahta anad bunmo huritta? ham. Ad nog diq in Iyahta bulonsa in anad muzta? ham

Aisaya 40.13

³⁵ Nog diq in ago nagah araq samanmo God ugan God ahol afaqan iyim amenin am? ham. Mat araq diq daq nazaq a hi amta ham.

Job 41.11

³⁶ Na ezaqgo nagah bunmo alulin God-mo. Inmo nagah bunmo qiqeman gwahtiqiyta. Ad inmo nagah bunmo anamrenta. Nazaq iyan i tuteqmo in abin iluwuq. Hel diqtaqmo.

Pol in on mataw Krai anan helmo haqayta na gigo luw os anan bilam

I gihol tamaz nog God uguq

12 ¹ Ya imaqbaban, God ne ginan anad meqniyaqta. Nazaq iyan ya inad awaz meqin amalib ne gibilenaiq, Ne kayeqmo osad gihol tamaz nog God ugiy haqaiq. Ne God-mo ago on mataw tawonta iyeq osad gihol tamaz nog God ugsa in ne gigo naw na anan anad diq bilaqda. Ne nazaq toneq teq ne gigo luw os bunmo bilaqne God ayon lotu emayta nazaq nog iydaq. ² Teq og kab on mataw God gileh ugayta na gigo kabiya daq em nogmo ne hi emiy. Haiq. God in ne ginad buliyan mutur iysa

ne gigo luw os in buliy buganmo. Ne nazaq emad teq God anad ne gigo hib usaqta na ne tuqulum kem daqay. Ulum kemad naga daqin diq in dimunta teq in God anad muzaqta teq in God ameb titnonim usaqta na ago ne ginad tiqem has daqay.

I God naw igta na akabiy an emuq

³Nazaq iyan God anad dimunta yagad itowun eman ya ingo kabiy emaiqta na ya anadin emad ya ne bunmo kazaq gibilenaiq. Ne gihol kat ugad gibin samanta hi iluwiy haqaiq. Ne ginad em haseq God naga kabiy anagta naqmo ago towubmo ne gihol abin iluwiy. ⁴I ginad emuq. I gihol anaghan kabemmo diq usaqta teq in gikabiy anaqibmo a haiqta. ⁵Ad nazaqmo i on mataw kabemmota teq i bilaqne Krai ahoh amulikmo nog i osauqta. Osad i bilaqne mat ahoh amulikmo anaghan amo amo us nog iyad i bunmo an ulumsihgo osauqta.

⁶Teq God agem dimunta igad naw amo amo samanmo igsa i amulik-mulikmo gigo naw inaq iyauqta. Nazaq iyan mat in naga nawun wamta nazaqmo in akabiy an eman. Mat araq God ago nantut bilaqgo anawun waqeq in God anan helmo diq haqad nantut agamukan na bilaqan. ⁷Teq mat araq in on mataw giholyon kabibiy emgo anawun waqeq in kabiy na em naqmo hiqiy an. Ad mat araq in God ago gamuk asuleqin bilaqgo anawun waqeq in anad em haseq suleq anononmo bilaqan. ⁸Teq mat araq in mataw gigem zaway neggo anawun waqeq in mataw gigem teq ginad ulumsih naqmo hiqiy an. Ad mat araq in on mataw ginaghan haiqta gilumsihgo anawun waqeq in ago nagah na anad hi wazsa in ayahmo negan. Teq mat araq in on mataw giwamuzgo anawun waqeq in ahoh anad bunmo bilaqsa kabiy na eman. Ad mat araq in mataw ginan anad meqniygo anawun waqeq in anad dimniysa gilumsihan.

I gimaqbaban gigem dimunta neguq

⁹Ari ne an hi kat ugad an anan ginad bilaqsa osiy. Osad ne daq meqinta bunmo gileh ugad ne daq dimdimunta naqmo waz naqmo hiqiy. ¹⁰Teq ne an anan ginad bilaqsa an alowan tonad osiy. Osad ne gihol abin wazid woqsa ne an abin iluwgo giwaz meqniy. ¹¹Teq ne God anad muznan ginad diq bilaqsa ne gituw hi hiqiy an. Sa God ago Bugaw Dimunta zaway negsa ne giwaz meqniyeq turiy. Ad Iyahta kabiy negsa ne emiy. ¹²In teq ne gidimun tondaqta na ne amen emad ginad dimniysa osiy. Ginad dimniysa osad afaqan ne giholib gwahtiqa ne tok nemeq nan kabemmo hi bilaqiy. Ad kam bunmo ne God inaq gamuk emiy. ¹³Teq God ago on mataw tawonta na in nagah ago siqim iysa ne gilumsihiy. Ad in ne gigo bitab bolsa ne giwaqeq gilowan toniy.

¹⁴Teq mataw ne gimeqin tona God in gilumsihgo haqad ne buloniy. Bulonad in mataw na gimeqin tongo ne hi buloniy. ¹⁵Ne gigo asor ginad

dimniysa ne nenaq ginad dimniysa osiy. Ad ne gigo asor gaqsa ne nenaq gaqad osiy. ¹⁶Ne zib alowab osad an ahaqenib iyeq osiy. Osad ne gihol abin wazid hi eraqsa ne mataw gihin haiqta na nenaq araqibmo osiy. Osad ne yaqmo ag hi haiqiy.

¹⁷Mataw daq meqinta negsa ne amenin nazaqmo hi emiy. Ne on mataw bunmo gimeb daq dimdimuntaqmo emgo ginad emiy. ¹⁸Ad ne an wad teq an wol aban diq emiy. Tuteqmo negmo gihol wamuzad ne on mataw bunmo nenaq midemqanmo osiy. ¹⁹Ya iyognizmo diq, mataw daq meqinta negsa ne amenin hi emiy. God-mo teq in ginan agem meqniysa amenin tinegdaqta. God ago marib gamuk araq kazaq bilam,

Iyahta bilam, Daq meqinta aqenin waqgo na yaqgo kabiya ham.

Yaqmo teq daq meqinta amenin tiqemdaiq ham.

Lo 32.35

²⁰Nazaq iyan negmo kazaq emiy.

Ni nibabun agemnan moqsa ni didaq ugid neqan. Ad in yuwnan moqsa ni yuw ugid uluwan. Ni nibabun nazaq dimun tona teq in amebay tuwoqdaq. Bilaqne ni faq azamotin ginuweq in afaqinib emid oywordaqta nazaq nog in ahol loyinat in amebay ayahmo tuwoqdaq.

Gutpela Sindaun 25.21-22

²¹Daq meqinta nilum waqad nimeqin tonnan tona ni hi woq. Haiqgam. Daq naqanta nilum waqsa ni daq dimuntaqmo amalib bayid woqan.

I gavman gihaqenib osuq

13 ¹Ari ne bunmo gavman gihaqenib osiy. Na ezaqgo God inmo bilaqan gavman bunmo gwahtiqim qiqosayta. Osad gavman araq diq in gimo gigo zawayib a hi osayta. Haiqgam. Gavman bunmo gigo zaway God-mo ago hib bolaqta. ²Nazaq iyan mat nog gavman gigo nan othasad na in God anad othasaqmo. Mat naqanta teq hazizirib turad ago daq na amenin tuwaqdaqta. ³Na ezaqgo on mataw daq dimunta emayta na in gavman a hi girabunayta. Ari mat daq meqinta emaqta naqmo in gavman girabundaqta. Nazaq iyan ni gavman ginan hi rabnan haqad ni daq dimuntaqmo emad luw. Luwsa gavman nibin tiqiluw daqay. ⁴Na ezaqgo gavman in God ago kabibiy matawta. In ni niwamuzsa ni wastitaye qmo osgo haqad God in qiqeman osayta. Ari ni daq meqinta emad teq ni rab. Gavman in baqir samanta a hi wazayta. In God ago kabibiy matawta. Mataw daq meqinta emsa gavman in God abinib gigem meqniysa amenin emayta. ⁵Nazaq iyan i gavman giwazinad gihaqenib osuq. Teq i daq meqinta emid in i ginan gigem meqniysa amenin ig daqayta naqmo amomo ago i rabad gihaqenib hi osuq. Haiqgam. Luweq i gavman giquez othaseq i God-mo ameb gihol meqin loyinat haqad i gavman gihaqenib osuq.

⁶Ad daq alulin naqmo ago ne takis zayaytamo. Na ezaqgo gavman in God ago kabibiy mataw iyim in kabiy naqmo gihol bunmo ugayta.

Ugad in kabi y ta araq gihol ulumsihgo anadin diq a hi emayta. ⁷Nazaq iyan ne nagah gavman neg daqayta na ne negiy. Ad mataw takis amo amo waqad luwsa ne takis zay daqayta na bunmo in negiy. Ad ne mataw girabunnanta na girabunad teq ne mataw gihin inaqta na giwaziniy.

I on mataw ginan ginad bilaqan

⁸Ari ne gigo nagah araq amenin mat araq ago hib hi usan. Haiqgam. Ne an ago hib amenin usdaqta amulikmo na in kazaq. Ne an anan ginad bilaqsa os daqayta naqmo. Na ezaqgo mat in ayow anan anad bilaqad in God ago maror Moses bilamta na ago gunun tuwolnet bugaq. ⁹Maror na aduganib gunun kazaq giqusaqta,

Ni an alulib hureqeq inaq hi us.

Ni mat araq hi wol em.

Ni hi rin ton.

Ni mat araq ago nagah hi utet.

Kisim Bek 20.13-15, 17

Ta teq gamuk ta araq amulikmo usaqta na in gunun naway na teq gunun ta asor usayta na bunmo inaqmo giquriyamim wol net bugaqta. Gamuk na bilam,

Ni nihol anan ninad bilaqtaqta nazaqmo ni niyow anan ninad bilaqan ham.

Wok Pris 19.18

¹⁰Mat in ayow anan anad bilaqsa in a hi meqin tondaqta. Nazaq iyan on mataw an anan ginad bilaqsa osad in God ago maror Moses bilamta na tuwolnet bugayta.

I wastitayeqmo luw osuq

¹¹Teq ne kam ezaqta ago ne osayta na ago ne ginad em hasad daq nawa nagan bunmo muzinad osiy. Na ezaqgo ne mebmemo Yesus anan helmo haqiya nab God ne gilumsiheq ta giwaqdaqta na akaman in pesan nog usyaqta. Ari muran teq kam na bolim sinsin nog tiqiy. Nazaq iyan kam kawa ne osayta kab ne us huload eraqeq gihol asawan woltayad osiy. ¹²Ne ginad emiy. Tarom asor ayahmo i gibun ban lehan saw tihastitaynan tonaq. Nazaq iyan i romriq ago daq bunmo huload. Huload saw anuwan ago daq dimdimunta nagan in bilaqne bab emgo giholsihen awaz meqinta nazaq nog i giholib usan. ¹³I mataw zeqabta iyim iyan i wastitayeqmo luw osuq. Osad i yuw atoranta uluwad haresmo ek tonad saw garak hi uguq. Teq i on haresmo nenaq luwad sawzun meqmeqinta nenaq hi emad i haresmo an mugad an anan gigem hi meqniyanmo. ¹⁴Ne Iyahta Yesus Krai ago daq giwaqeq giholsihen nog giholib emiy. Ad ne gigem kwaziqta eraqad nagah haresmo utetsa ne hi muziniy.

I gimaqbaban gigo daq hi ulum kemuq

14 ¹Ari ne gigo mat araq in Iyahta anan helmo haqad teq in anad helta na a hi zilimsa na ne alowan toniy. Alowan tonad daq

amikmikta ago ne mat na inaq an hi mugiy. ²Mat araq anad helta usaqta na in didaq haresmo neqaqta. Sa mat anad helta a hi zilimaqta na in didaq samanmo akaruwan haiqmo neqaqta. ³Ari mat didaq bunmo neqaqta na in ta mat karuw a hi neqaqta na abin wazid hi woqan. Sa mat karuw a hi neqaqta na in ta mat didaq bunmo neqaqta na ago daq ulum kemad anan meqin hi bilaqanmo. Na ezaqgo God in mat didaq bunmo neqaqta na agem dimunta ugaq inaq osaqtamo. ⁴Nagaqgo ni mat araq ago kabibiy mat ulum kemad nan meqinta ugaq? Mat na inmo ago Iyahta ameb tursa in anan dimun o meqin haqaqta. Haqsa mat na in ago Iyahta ameb turaq o haiq in woqaq na in ago Iyahta amomo ago nagahta. Teq mat na a hi woqdaq. Haiqgam. Iyahta in mat na wamuzad ulumsihsa in awaz meqniyeq titurdaq.

⁵Mat araq kam ulum kemim in kam asor anadin emad udinaqta. Sa mat araq bilaqaq, Kam bunmo in araqibmo haqaqta. Nazaq iyan ne amulik-mulikmo ginad emad ne naga daqin diq em daqayta na ago ne ginad amulikmo gigemab ussamo ne daq nazaq emiy. ⁶Mat kam asor anadin emad udinaqta na in Iyahta anadin emad kam na udinaqta. Teq mat didaq bunmo neqaqta na in Iyahta anadin emad didaq na neqaqtamo. Na ezaqgo in God esey ugim teq didaq na neqaqta. Sa mat didaq bunmo a hi neqaqta na in nazaqmo Iyahta anadin emad didaq asor udinaqta. Udinad in ago didaqta na neqad in God esey ugaqtamo.

⁷Igmo gihol anad muzinim gwahtiqim a hi osauqta. Ad igmo gihol anad muzinim i a hi moqauqtamo. ⁸Haiqgam. I kayeqmo osad i Iyahta anad muzgo osauqta. Ad i moqad i Iyahta anad muzim moqauqtamo. Nazaq iyan i kayeqmo osauqta na teq i moqauqta na i Iyahta agota iyim i in anad muzauqta. ⁹Na ezaqgo Krai in mataw tumoqiya teq mataw kayeqmo osayta na inaqmo gigo Iyahta iyeq osdaq haqad in moqim ta eraqim kayeqmo osaqta.

¹⁰Teq nagaqgo ni nimaqbab ago daq ulum kemad anan meqin haqaqta? Ad nagaqgo ni nimaqbab ninad meqinta ugaqta? I bunmo teq God ago hazizirib tituramta. ¹¹God ago marib gamuk araq nazaq bilamta. In bilam,

Yaqmo Iyahta ham ya tutimmo osaiqta ham. Ya heltaqmo bilaqaiq ham. On mataw bunmo teq ya inognib gibakbakan ulum laquweq titur daqay ham. Turad teq in bunmo ya ibin iluwad bilaq daqay,

Ni nimomo God-mo diq iyim osaqta haq daqay ham. *Aisaya 45.23*

¹²Nazaq iyan hazizir na gwahtiqid i bunmo God ameb turad i ginad ezaq diq emad i daq emyauqta na ago alulin bunmo i tubulonamta.

I gimaqbaban kat negsa in daq meqintab hi woqiy

¹³Nazaq iyan i gimaqbaban gigo daq ulum kemad ginan meqin haqauqta na i hulusuq. Ad i gihol wasihad i gimaqbaban ginognib

gig araq gisen woltayid woq daqayta na emad gidanin hi qwayuqmo. ¹⁴Iyahta Yesus ya inad eman hastitayan ya inad emaiq, Nagah bunmo God ameb anumlan haiqta haqaiq. Ta teq nagah araq in mat araq anadib anumlan inaqta iyeq, nagah na in mat na aholib anumlan inaq tiqiydaq. ¹⁵Nazaq iyan luweq ni didaq araq nimaqbab a hi neqaqta na neqsa in nibiyad in a hi neqdaqta luweq in tineqdaqmo. Neqeq in God ameb ahol afaqan tiqiydaq. Ni daq nazaq emad ni nimaqbab anan ninad bilaqgo adan tuhulosim lehaq. Teq Kraiss in nimaqbab na inaqmo amen momta. Nazaq iyan ningo didaq neq amalib ni nimaqbab ago anad helta na hi meqin ton. ¹⁶Ni ninad em haseq teq daq em. Luweq mataw in nagah ni ninadib dimunta usaqta na anan meqin diq haq daqay. ¹⁷God ago maror aduganib didaq neq teq yuw uluw in nagah diq a haiqta. Haiqqam. God ago maror aduganib daq titnonta teq gigem kiskista teq ginad dimniy God ago Bugaw Dimunta eman gwahtiqaqta naqmo in nagah hel diqta. ¹⁸Mat anad nazaq ussa in Kraiss amen kabiy emsa God in anan anad dimniyaqta. Sa mataw bunmo in mat na anan dimunta haqaytamo.

¹⁹Nazaq iyan i garab zib alowab osgo adan muzinuq. Ad i an ulumsihsa i ginad helta usaqta na ayah iyad in zilim bugan. ²⁰Ni didaq amomo anadin emad God ago kabiy hi meqin ton. Helmo, didaq bunmo in neqgo dimunmota. Ta teq ni didaq haresmo neqsa mat araq nibiyad in anadib didaq hi neqnanta na in neqgo anad eraqsa in tuwoqdaq. Woqsa ningo daq dimunta na in mat na ago hib daq meqinta tiqiydaq. ²¹Nazaq iyan ni nimaqbab araq karuw a hi neqaqta o in wain ayun a hi uluwaqta o in daq araq a hi emaqta na ni anadin emad ni nihol wasiheq daq nagan hi emmo. Luweq ni nimaqbab na nibiyad in ningo daq na amalib tuwoqdaq. ²²Ni ninad helta ninadib usaqta na in ni God inaq gigo nagah iyeq usan. Mat didaq bunmo anan dimun haqad teq in neqad ahol afaqan a hi iyaqta, mat na tidimniyim osaqta. ²³Ari mat anad giger iysa didaq neqaqta na in God ameb ahol loyinsa in daq meqinta em nog iyaqta. Na ezaqgo daq na in anad helta inaq rirensa in a hi emaqta. Nazaq iyan daq bunmo ni ninad helta inaq diq a hi riranta na in ni niholib daq meqinta iyaqta.

I Kraiss ago daq teq in anad dimunta na inaqmo muzinuq

15 ¹Ari i mataw ginad helta tizilimta na i mataw ginad helta teqmo zilimaqta na gigo gunun ahaqenib iyeq gilumsihad i ginadibmo hi luwuq. ²Haiqqam. I bunmo i giyogniz gigo gunun ahaqenib iysa in i ginan ginad dimniysa in ginad helta na zilim bugan. ³Na ezaqgo Kraiss anadibmo a hi luwta. Haiqqam. God ago marib gamuk araq bilamta nazaqmo in amta. Gamuk na bilam,

Mataw ni ninadad gamuk meqinta nigiyta na agamukan yaqmo
waqim ihol ug bug ham.

Buk Song 69.9

⁴God ago gamuk kwaziqmo mar toniyta na bunmo in i suleq iggo mar toniyta. Mar tonan i gamuk na anadin emad gigem zaway iysa afaqan sorad i gituw a hi hiqiyaqta. Gituw a hi hiqiysa God teq i gidimun tondaq haqad i amen emim osauqta. ⁵Teq ya inad ayahta ne gigo hib kazaq usaq. God zaway igsa i gituw a hi hiqiyaqta na inmo ne giqemid ne bunmo ginad amulikmo Krai's Yesu's anad nog iyeq ne ara'qibmo osiy haqaiq. ⁶Osad ne bunmo giqez ara'qibmo rom toneq ne i gigo Iyahta Yesu's Krai's amam God-mo abin iluwad osiy haqaiq.

**Krais in Juda mataw teq mataw en ta asor Juda
a haiqta nagan nenaqmo gilumsihta**

⁷Nazaq iyan ne Krai's asen muzeq in agem dimunta negad nenaq osa'qta nazaqmo ne bunmo an alowan tonad osiymo. Ad ne daq nazaq emad ne God abin emid ayah iyan. ⁸Ne yaqgo gamuk ka hurit kemiy. Kwaziqmo God in Juda gisesan gidimun tonnan haqad hel diqtaqmo gibilanta. Gibilenan teq Krai's in God ago gamuk helta na emid anon inaq i'yaq haqad in Juda gigo kabibiy mat nog gwahtimta. ⁹Teq in on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan God ago anad meqniy giqisihunid in God abin tiqiluw daqay haqad in gwahtimtamo. God ago marib gamuk bilamta nazaq. Gamuk na bilam,

Ya on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan gilikmanib osad
ya nibin tiqiluwda'iq ham. Ad ya bar wazad niholnan wazid
tiqeraqdaqmo ham.

Buk Song 18.49

¹⁰Ad God ago mar ta bilam,

Ne on mataw en ta asor Juda a haiqta na ham ne God ago on mataw
nenaq ginad dimniysa osiy ham.

Lo 32.43

¹¹Teq in a ta bilam,

Ne on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan bunmo Iyahta abin
iluwi'y ham. Ad on mataw en bun diqmo God abin sorid ulilibmo
gwalehan ham.

Buk Song 117.1

¹²Teq ta Aisaya bilam,

Jesi asenlulib king araq tugwahtiqdaq ham. Gwahtiqeq in on mataw
en bunmo tigiwamuzdaq ham. Giwamuzsa on mataw en ta asor
Juda a haiqta nagan in king naqmo ago hib gihol bunmo emad in
ginad em daqay, God teq mat kaqmo amalib i gidimun tondaq haq
daqay ham.

Aisaya 11.10

¹³God nazaq ne gidimun tonnan bilaqan ya in inaq gamuk emad ya ne gimen kazaq bulonaiq. God haqaiq, Rom mataw na in ni ninan helmo haqad nibaq tunim ossa ni in giwamuz haqaiq. Giwamuzsa in gigem kute nems'a ginad dimniysa osayta na in giholib ate gwaleq usan haqaiq. Ussa in ningo Bugaw Dimunta ago zaway amalib nibaq tunad in giwaz meqniyeq osiy haqaiq.

Pol inmo ago kabiyy agamukan emim teq in Kraiss ago on mataw Rom-ub osayta na ago zeq dimun nag

Pol Aposel akabiyan emaqta na ago in anad dimniy

¹⁴Ya imaqbaban, ya igemabmo diq ne ginan inad kazaq emaiq. Ne daq dimdimunta emad osayta teq ne nagah bunmo ago ginad em hasayta teq ne an suleq uggo azawayin ne giholib ayahmo usaqta haqaiq. ¹⁵Teq ya a hi rabad ya ne giyon gamuk mar tonta kab ya ne ginad enqenungo haqad gamuk asor awaz meqinta kawa tumar ton. Na ezaqgo God agem dimunta yagad in ya itowun eman ya in ago kabiyy nazaq atoranmo emgo iyim osaiqta. ¹⁶In ya itowun eman ya Kraiss Yesus ago kabibiy mat iyim ya on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan gilikmanib in ago kabiyy emaiqta. Kabiyy emad ya on mataw en amo amo na gigo mat tamaz emaqta nog iyim ya in gigo hib God i gimen dante amta agamukan dimunta na gibilenaiqta. Gibilensa Bugaw Dimunta in on mataw na asor giqemid in God ago on mataw tawon diqta iyid teq ya in giwaqeq tamaz nog God ugid in gibiyad anad tidimniydaq haqad ya kabiyy emaiqta.

¹⁷Ya Kraiss Yesus-mo aholib soqotim inaq osad ya God ayon kabiyy na emaiqta. Nazaq iyan ya ihol abin iluwad bilaqaiq, Yesus-mo yaqgo kabiyy ka balaw tonsa anon emaqta haqaiq. ¹⁸Ya kabiyy araq yaqgo zawayib emta na agamukan araq a hi bilaqdaiq. Haiqgam. Kraiss ya imalib kabiyy emsa on mataw en ta asor Juda a haiqta nagan in yaqgo gamuk huritad teq in yaqgo daq ahol waqad in God anad muzinim Kraiss anan helmo haqayta naqmo amomo ya bilaqdaiqta. ¹⁹Teq Bugaw Dimunta daq azawayin inaqta amo amo ya ibenab emad in yaqgo kabiyy zaway ugaqtamo. In nazaq emsa ya uliq Jerusalem-ub Kraiss awagamun dimunta na bilaqim teq ya le og saw bunmo luwad gamuk naqmo ya on mataw bunmo gibilenim gibilenim le saw Ilirikum-ubmo tiqiy. ²⁰Yaqgo inad ayahta usaqta na ya leheq uliq edob Kraiss abin a hi usaqta nabmo ya Yesus awagamun gibilendaq haqaiqta. Na ezaqgo ya mat araq tituq tilayta na amalib bit waznan ituw hiqiyay. ²¹Ya God ago marib gamuk araq bilamta nazaqmo ya emnan inad bilaqaq. Gamuk na bilam, On mataw mat na awagamun asit a hi huritiyta na in mat na ahol tuwaq daqay ham. Ad on mataw in abin asit a hi huritiyta na in ago tuhurit kem daqay ham. *Aisaya 52.15*

Pol le Rom mataw gibiyad teq in kantri Spen-ib lehnan bilam

²²Nazaq iyan yaqgo kabiyy kabemmo na tuteqmo iwasihsa ya le ne a hi gibliyyaiqta. ²³Teq muran ya kabiyy emdaiqta abanan saw kab tihiqiy. Hiqiyay ya ulig kabemmo ne gibiygo inad emyaiqta nazaqmo ya inad a ta emaiq. ²⁴Inad emad ya kantri Spen-ib lehad ya le ne gibiyad teq Spen-ib tilehdaiq haqaiq. Ya le ne gibiyad osid teq ne ya ilumsihad iqemid ya inad dimniysa Spen-ib tilehdaiq haqaiq.

²⁵ Ta teq muran ya uliq Jerusalem-ub leheq God ago on mataw tawonta asor kam meqinta waqim osayta na tigilumsihnan. ²⁶ Na ezaqgo Yesus ago on mataw saw Masedoniya-ibta na teq saw Akaya-ibta na in an amugan wazim mani asor humab tuwoliy. Humab wolim in God ago on mataw tawonta uliq Jerusalem-ub osay na gilikmanib asor nagah ago siqim iyayta na gilumsihgo haqad. ²⁷ Mataw na ginad diq bilaqsa mani na emiyta. Na ezaqgo Juda on mataw gigo amenin ayahmo in gigo hib usaqta. On mataw en ta asor Juda a haiqta nagan in Juda gigo hib giwitango nagah dimunta samanmo waqiyta.^a Nazaq iyan on mataw na in gimo gigo nagah giholgota na amalib in Juda mataw gina haiqta na tigilumsih daqay.

²⁸ Ari ya mani na ad Jerusalem-ub leheq mataw na gibenab emeq kabiya na tihiqiyid teq ya ihol buliyeq Spen-ib tilehad nab teq ya le ne tigibiydaiq. ²⁹ Ad ya inad emaiq, Ya ne gigo hib gwahtiqdaiqta nab Kraisa anad dimunta i gimalib tuwoq bugdaq haqaiq.

³⁰ Ari ya imaqbaban, i araqibmo i gigo Iyahta Yesus Kraisa anan helmo haqauqta. Sa Bugaw Dimunta i ginad wamuzsa i an anan ginad bilaqsa osauqta. Nazaq iyan ya inad awaz meqin amalib kazaq ne gibilenaiq. Ne ya ilumsihad yaqmen God buloniy haqaiq. ³¹ Bulonsa in Juda mataw in ago gamuk othasayta na gibenab ya iwaqid mataw na hi imeqin toniy haqaiq. Ad ne bulonsa ya uliq Jerusalem-ub God ago on mataw tawonta gina haiqta na gilumsihad mani na ibersa in yaqgo kabiya na anan ginad bilaqanmo haqaiq. ³² Nazaq iyid teq ya God anad muzinad luwad le ne gigo hib tugwahtiqeq ya nenaq ginad dimniysa osad ya igem hastitaysa zaway muturta ta waqdaiq haqaiq.

³³ Ari God i gigem eman midemimmo usaqta na in tuteqmo ne nenaq osan. Hel diqtaqmo.

Pol in on mataw kabemmo ago zeq dimun nag

16 ¹ Ari i gihiy Fibi le ne gigo hib tugwahtiqid teq ne alowan toniy. Muran in uliq Senkriya-ib Yesus ago on matawta na gilumsihad osaqta. ² In inaqmo Iyahta ago hib soqotan ne God ago on mataw tawonta bunmo giwazinayta nazaqmo ne in waziniymo. Ad in nagah araq ago siqim iysa ne ulumsihiymo. Na ezaqgo in on mataw kabemmo gilumsihad in ya ilumsihtamo.

³ Ad ne Prisila aduw Akwila inaq yaqgo zeq dimun negiy. Ya giger na nenaq i araqibmo Kraisa Yesus ago kabiya emauqta. ⁴ In ya ilumsihad gihol nog hulosan toniyta. Nazaq iyan yaqgo esey diq in gigo hib lehaq. Teq ya imomo haiq. On mataw en ta asor Juda a haiqta nagan gilikmanib

^a 15.27 Pol in Juda mataw gigo hib giwitango nagah dimunta anan bilamta na in Yesus-mo anan bilam.

Yesus ago on mataw gidauhan bunmo in mat na awe inaq esey diq negaytamo. ⁵Teq Yesus ago on mataw bo giger na gigo bitab humab wolayta na ne yaqgo zeq dimun in negiymo.

Ad ne ya iyowmo diq Epainetus yaqgo zeq dimun ugiy. Saw Esiya-ib on mataw bunmo gilikmanib in danmab diq Krai anan helmo hamta.

⁶Teq ne Mariya yaqgo zeq dimun ugiy. In ne giyon kabiya ayahmo amta.

⁷Teq ne Andronikus ayow Juniyas inaq yaqgo zeq dimun negiy. In giger yaqgo isenlulta teq ya nenaq ara qibmo bit giqirquran osaytab osta. Aposel gilikmanib in giger givin inaqtam. Teq ya Krai anan helmo a hi haqsamo in giger danmab Krai ago hib soqotiyta.

⁸Teq ne Ampliyatus yaqgo zeq dimun ugiy. In Iyahta inaq soqotim osad in ya iyowmo diq.

⁹Teq ne Urbanus yaqgo zeq dimun ugiy. Mat na i inaq Krai ago kabiya ara qib emauqta.

Ad ya iyow dimunta Staki yaqgo zeq dimun ugiymo.

¹⁰Teq ne Apeles yaqgo zeq dimun ugiy. In Krai aholib soqotim ossa God in anan anad dimniyaqta.

Ad Aristobulus asenlul nenaq yaqgo zeq dimun negiymo.

¹¹Teq ne Herodiyon yaqgo zeq dimun ugiy. In yaqgo isenlulta araq.

Ad Narsisus asenlul gilikmanib on mataw Iyahta ago hib soqotim osayta na ne yaqgo zeq dimun ka in negiymo.

¹²Teq ne on giger Trifina ayow Trifosa inaq yaqgo zeq dimun negiy. In Iyahta ago kabiya emayta.

Ad ne ya ihiy dimunta Persis yaqgo zeq dimun ugiymo. Aw na in Iyahta ago kabiya emad aholtuw diq bulad luwaqta.

¹³Teq ne Rufus yaqgo zeq dimun ugiy. In Iyahta ago mat araq dimun diqta. Ad ne Rufus anen yaqgo zeq dimun ugiymo. In ya inen nogmo iyim osta.

¹⁴Teq ne Asinkritus teq Flegon teq Hermes teq Patrobas teq Hermas teq i gimaqbaban in nenaq osayta na yaqgo zeq dimun negiy.

¹⁵Teq ne Filologus ayow Juliya inaq teq Nereus ahiy inaq teq Olimpasi teq God ago on mataw tawonta in nenaq osayta na bunmo yaqgo zeq dimun negiy.

¹⁶Ari God ago on mataw gigo daq titnonta na amalib ne an zeq dimun ugiy. Teq Krai ago on mataw gidauhan bunmo in gigo zeq dimun ne negaymo.

Mataw asor in Yesus ago on mataw gihuserayta

¹⁷Ari ya imaqbaban, ya inad awaz meqin diq amalib ne gibilenaq. Ne God ago suleq tuwaqiyta na waz naqmo hiqiyad osiy haqaiq. Osad mataw suleq na geg ugad in ne gilikmanib an mug eman gwahtiqsa in ne gihuserad gigo ginad helta na wazan woqnan tona ne gibiy kemiy

haqaiq. Gibiy kemad ne mataw naqanta giholib hiqiyeq pesanmo luwiy haqaiq. ¹⁸Mataw nazaq emayta na in i gigo Iyahta Krai ago kabibiy mataw a haiqta. Haiqgam. Mataw na in giholmo anad ago kabibiy matawta iyim osayta. Osad in gamuk ahurit dimunta haresmo bilaqad in gigo soysoy amalib on mataw ginad sosilta na kat negad gihureqayta.

¹⁹Ne God ago gamuk muzinayta na gibin uliq saw bunmo tilahta. Nazaq iyan ya ne ginan inad diq dimniyaq. Ta teq ya inad ne gigo hib usaqta na in kazaq. Ne daq dimunta emgo ginad em hasad ne daq meqinta emgo gidek zizalsa osiy haqaiq. ²⁰Ossa kam sisaq haiq God i gigem eman midemim usaqta na in ne giqemid ne gisenab Satan tubay ninal daqay.

Ari i gigo Iyahta Yesus agem dimunta negsa ne osiy.

Mataw asor gigo zeq dimun eman Rom-ub lah

²¹Ari yaqgo mangteqsor Timoti ya inaq garab kabiy emauqta na in ago zeq dimun eman ne gigo hib nawa lehaq.

Ad yaqmo isenlulniz Lusiyus teq Jeson teq Sosipater in inaqmo gigo zeq dimun eman nawa lehaqmo.

²²Teq yaqmo Tertiyus ya Pol aqezab gamuk waqim ne giyon kawa sansandekib kab mar tonta. Iyahta abinib ya ne zeq dimun negaiqmo.

²³⁻²⁴Teq yaqmo Pol bilaqaiq, Ya iyow Gayus in ago zeq dimun eman ne gigo hib lehaq haqaiq. Mat na ya iwaqim inaq ago bitab osauqta. Teq in Yesus ago on mataw kab osayta ka gibilenan in ago bitab humab wolaytamo.

Teq uliq ka ago mat gavman gigo mani wamuzaqta anan Erastus haqayta na teq i gimaqbab Kwartus inaq in giger gigo zeq dimun eman nawa lehaqmo.

I tuteqmo God abin iluwam

²⁵Ari i God abin iluwuq. Ne yaqgo gamuk dimunta Yesus Krai awagamun ya bilaqaiqta na anan helmo haqsa teq God ne giqemid ne gamuk na amalib zaway iyeq titur daqay. Gamuk na in God ago anad ulilemabta agamukan naqmo. Teq gamuk na ulilemim kam sisaq diqmo usta. ²⁶Gamuk na sisaqmo ulilemim usta teq muran God kuluwa-kuluwmo osaqta na bilaqan in ago nantut gigo marib gamuk ulilemabta na ulal tiqiy bug. Ulal iy bugan mataw en bunmo gamuk na tuhuritayta. Huritad in gilikmanib on mataw kabemmo God anad muzinim in gamuk na anan helmo tihaqay.

²⁷Ari God amomo anad awaz meqin diqta. In Yesus Krai ago kabiy amalib i gimen dante amta na i anadin emad i in abin tuteqmo kuluwa-kuluwmo iluwuq. Hel diqtaqmo.